

EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJA (ES) 2023/1825**2023 m. gegužės 10 d.****su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimų dėl 2021 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo, III skirsnis – Komisija ir vykdomosios įstaigos, dalį**

EUROPOS PARLAMENTAS,

- atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl 2021 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo, III skirsnis – Komisija,
  - atsižvelgdamas į savo sprendimus dėl vykdomųjų įstaigų 2021 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 99 straipsnį ir V priedą,
  - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto, Vystymosi komiteto, Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto, Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto, Transporto ir turizmo komiteto, Regioninės plėtros komiteto, Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto, Kultūros ir švietimo komiteto, Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto ir Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto nuomones,
  - atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A9-0101/2023),
- A. kadangi Sąjungos biudžetas yra reikšminga priemonė siekiant bendros politikos tikslų ir vidutiniškai sudaro 1,3 proc. Sąjungos bendrųjų nacionalinių pajamų arba 2,4 proc. valstybių narių bendrųjų valdžios sektoriaus išlaidų ir visos viešųjų išlaidų sumos Sąjungoje;
- B. kadangi, kai Parlamentas suteikia Komisijai biudžeto įvykdymo patvirtinimą, jis tikrina ir vertina, ar lėšos buvo panaudotos teisingai ir ar po vidaus ir išorės auditų buvo pasiekti politikos tikslai, taip patvirtindamas Komisijos išlaidų tvarkingumą ir veiksmingumą ekonominio naudingumo požiūriu;

Politiniai prioritetai

1. primena savo tvirtą įsipareigojimą laikytis pagrindinių principų ir vertybių, įtvirtintų Europos Sąjungos sutartyje (ES sutartis) ir Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), įskaitant 317 straipsnyje nurodytą patikimą finansų valdymą ir 325 straipsnyje nurodytą kovą su sukčiavimu ir Sąjungos finansinių interesų apsaugą;
2. pabrėžia, kad skaidrumas, atskaitomybė ir sąžiningumas yra esminiai etikos principai Sąjungos institucijose; primena Audito Rūmų išvadą ir rekomendacijas, pateiktas Specialiojoje ataskaitoje Nr. 13/2019 dėl Sąjungos institucijų etikos sistemų, taip pat 2021 m. rugsėjo 16 d. Parlamento rezoliuciją dėl skaidrumo ir sąžiningumo didinimo Sąjungos institucijose įsteigiant nepriklausomą Sąjungos etikos organą, kuris, viena vertus, atliktų prevencinį vaidmenį didindamas informuotumą ir teikdamas etikos gaires ir, kita vertus, atliktų atitikties užtikrinimo ir patariamąjį vaidmenį, nes galėtų teikti rekomendacijas etikos klausimais, įskaitant interesų konfliktus;
3. pabrėžia Europos prokuratūros (EPPO), Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūros (Eurojusto), Europolo ir OLAF vaidmenį kovojant su korupcija; ragina toliau stiprinti EPPO ir OLAF pajėgumus, taip pat jų bendradarbiavimą; ragina nustatyti bendras kovos su korupcija taisykles, taikomas visiems Sąjungos įstaigų darbuotojams;
4. akcentuoja Sąjungos biudžeto svarbą įgyvendinant Sąjungos politikos prioritetus ir jo vaidmenį teikiant pagalbą valstybėms narėms tokiomis nenumatytomis aplinkybėmis, kaip COVID-19 pandemija ir jos padariniai; pabrėžia, kad patikimas biudžeto įgyvendinimas laiku padeda veiksmingiau ir naudingiau spręsti poreikių klausimą bei įvairių politikos sričių problemas; perspėja, kad biudžeto įgyvendinimas spaudžiant laikui gali lemti daugiau klaidų ir pažeidimų;

5. primena, kad svarbu atlikti *ex post* vertinimą, įskaitant finansinių programų, sukurtų siekiant reaguoti į krizę, vertinimą; programos veiklos rezultatų vertinimas atsižvelgiant į veiksmingumą, efektyvumą, aktualumą, nuoseklumą ir Sąjungos pridėtinę vertę atitiktų Finansinį reglamentą, Tarpinstitucinį susitarimą dėl geresnės teisėkūros ir Geresnio reglamentavimo gaires;
6. akcentuoja Sąjungos biudžeto programų veiksmingumo ataskaitų svarbą biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrai; atkreipia dėmesį į tai, kad investuotų lėšų pridėtinė vertė glaudžiai susijusi su pasiektais rezultatais ir jų indėliu į Sąjungos piliečių kasdienio gyvenimo gerinimą bei su ekonominiu poveikiu Sąjungoje;
7. pakartoja, kad yra labai susirūpinęs dėl teisinės valstybės padėties keliose valstybėse narėse – šis klausimas jau savaime kelia didelį nerimą ir lemia didelius Sąjungos biudžeto nuostolius; pabrėžia, kad Sąjungos lėšos negali būti naudojamos antidemokratinėi veiklai ar autoritarizmui stiprinti; primena, kad Sąjunga nustatė teisiųjų sąlygų mechanizmą, kad sustabdytų finansavimą valstybėms narėms, kurios pažeidžia teisinės valstybės principą, ir palankiai vertina tai, kad šis mechanizmas pirmą kartą taikomas Vengrijos atveju – ta procedūra buvo pradėta 2021 m. lapkričio mėn. ir užbaigta 2022 m. gruodžio mėn. iššaldant 55 proc. trijų sanglaudos politikos programų lėšų (apie 6,35 mlrd. EUR); nors faktai būtų pateisinę 100 proc. iššaldymą, pažymi, kad patvirtinti Vengrijos ir Lenkijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai; pabrėžia, kad abiejuose planuose numatyti keli pagrindiniai teisinės valstybės tarpiniai rodikliai; reikalauja, kad Komisija nuolat stebėtų padėtį ir sustabdytų finansavimą iki tol, kol teisinės valstybės principo pažeidimai kelia grėsmę patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui; atsižvelgdamas į tai pakartoja savo tvirtą įsitikinimą, kad valstybės narės, norėdamos gauti Sąjungos lėšų, privalo gerbti demokratiją ir teisinę valstybę, ir atkreipia Komisijos dėmesį į tai, kad teisinės valstybės padėtis blogėja ir kitose valstybėse narėse; todėl ragina Komisiją nedelsiant pradėti taikyti sąlygų režimą, kai tik nustatoma, kad teisinės valstybės principų pažeidimai kenkia arba esama rimto pavojaus, kad jie pakankamai tiesiogiai pakenks patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui ar Sąjungos finansinių interesų apsaugai; be to, pabrėžia, kad reikia tvirto Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendradarbiavimo, sykiu stiprinant institucinę stabdžių ir atsvarų sistemą; pabrėžia, kad ne kartą griežtai ragino Komisiją ir vykdomąsias įstaigas pasirūpinti Sąjungos biudžeto apsauga užtikrinant visuotinį ir sistemingą skaitmeninių ir automatizuotų atskaitomybės, stebėsenos ir audito sistemų naudojimą ir taikant bendras kovos su korupcija taisykles ir užtikrinant, kad tarpinstitucinis Skaidrumo registras ⁽¹⁾ būtų privalomas visoms Sąjungos institucijoms ir netgi agentūroms;
8. primena, kad Vengrijos ekonominis vystymasis daugiausia susijęs su užsienio kapitalo investicijomis; todėl apgailestauja dėl antitarptautinės Vengrijos vyriausybės retorikos ir apgailestauja dėl to, kad dėl korupcijos institucionalizavimo ir neskaidrios viešųjų pirkimų sistemos, kurių problema turėtų būti sprendžiama vykdant reformas, kurių reikalaujama taikant sąlygų mechanizmą, vyriausybė pastaraisiais metais galėjo padidinti savo nuosavybę energetikos, bankininkystės, telekomunikacijų ir žiniasklaidos srityse; apgailestauja dėl selektyvaus ir šališko atsakymo išduoti leidimus ir savavališkai griežtų sąlygų ir apribojimų nustatymo, siekiant ekonomiškai susilpninti ir išstumti tam tikras užsienio įmones, kol jos bus priverstos visiškai ar iš dalies sutikti su priešišku Vengrijos vyriausybės arba vyriausybei artimų oligarchų vykdomu įmonių perėmimu kainomis, kurios yra gerokai mažesnės už tikrąją įmonės vertę; kritikuoja Komisiją dėl to, kad nesikišdama į šiuos plataus masto teisinės valstybės ir vidaus rinkos taisyklių pažeidimus ji nevykdo savo pareigos ginti vidaus rinką ir sąžiningą konkurenciją;
9. susirūpinęs atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadas dėl Sąjungos biudžeto apsaugos; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 11/2022 „ES biudžeto apsauga“, kurioje Audito Rūmai nustatė, kad Komisijos draudimo dalyvauti procedūroje sistema turi tam tikrų privalumų, tačiau trūkumai riboja jos veiksmingumą; susirūpinęs pažymi, kad ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemos (EDES) įgyvendinimas trunka ilgiau nei planuota; yra susirūpinęs, kad dėl požiūrių skirtumų mažėja bendras draudimo dalyvauti procedūroje veiksmingumas; ragina Komisiją glaudžiai dirbti kartu su Parlamentu rengiant naują Finansinio reglamento redakciją, siekiant toliau tobulinti EDES ir užtikrinti, kad ji būtų veiksminga ir efektyvi priemonė;

(1) 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro (OL L 207, 2021 6 11, p. 1).

10. pabrėžia, kad būtina plėsti sritis, kuriose EDES būtų naudojama ne tik tada, kai taikomas tiesioginio valdymo metodas, ir prašo Komisijos ją naudoti visoms Sąjungos lėšoms, įskaitant lėšas, kurioms taikomas pasidalijamojo valdymo metodas; pažymi, kad EDES turi būti sistemingai naudojama siekiant užtikrinti, kad įmonės ir tikrieji savininkai, kurie buvo nuteisti už sukčiavimą, korupciją ar kitą sunkią ekonominę nusikalstamą veiklą, negalėtų pasinaudoti Sąjungos lėšomis; pabrėžia, jog priemonės *Arachne* rodikliai turi būti suderinti su EDES draudimo dalyvauti procedūroje pagrindais, siekiant užtikrinti, kad ekonominės veiklos vykdytojai, kuriems draudžiama dalyvauti procedūroje, būtų matomi ir naudojant priemonę *Arachne*; ragina užtikrinti maksimalų priemonės *Arachne*, EDES ir kitų IT priemonių sąveikumą, kad informacijos nereikėtų po keletą kartų įtraukti į įvairias IT sistemas, o administracinė našta būtų kuo lengvesnė; mano, kad reikia ne daugiau, bet tikslingesnių kontrolės sistemų, įskaitant naujų technologijų naudojimą siekiant kovoti su sukčiavimu, korupcija ar kita sunkia ekonomine nusikalstama veikla, kurias padarius negalima naudotis Sąjungos lėšomis;
11. pakartoja, kad būtina sukurti Komisijos užtikrinamą vieną privalomą integruotą ir sąveikią informacijos ir stebėsenos sistemą, kurioje būtų galima elektroniniu būdu įrašyti ir saugoti duomenis apie Sąjungos lėšų gavėjus, įskaitant jų tikruosius savininkus, ir kuri suteiktų galimybę naudoti šią informaciją duomenų gavybos ir rizikos vertinimo tikslais; pabrėžia, kad labai svarbu gauti aišką ir skaidrią išmokėtų Sąjungos lėšų pasiskirstymo ir galimos koncentracijos apžvalgą, be kita ko, naudojantis funkcijomis, kurios leistų šias lėšas susumuoti; pabrėžia, kad taip būtų sumažinta biurokratinė našta finansų subjektams, kontrolieriams ir auditoriams, taip pat Sąjungos lėšų gavėjams, ir palengvėtų rizikos vertinimas atrankos, skyrimo, finansų valdymo, stebėsenos, tyrimo, kontrolės ir audito tikslais, be to, tai padėtų veiksmingai užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai, interesų konfliktams, dvigubam finansavimui ir kitiems pažeidimams, juos nustatyti, ištaisyti ir imtis tolesnių veiksmų, nes į tokius pažeidimus turi būti rimtai reaguojama tiek valstybių narių, tiek Sąjungos lygmenimis taikant efektyvias ir veiksmingas prevencines ir atgrasomąsias priemones, įskaitant aiškias sankcijas; pažymi, kad su šia skaitmeninio veikla vėluojama ir kad ji nepakeičiama turint mintyje tarpvalstybinį piktnaudžiavimo lėšomis, sukčiavimo, pasisavinimo, interesų konfliktų, dvigubo finansavimo ir kitų sisteminių problemų pobūdį; pabrėžia, kad, siekiant sustiprinti Sąjungos biudžeto ir priemonės „Next Generation EU“ apsaugą nuo pažeidimų, sukčiavimo ir interesų konfliktų, ši bendra duomenų gavybos priemonė turėtų būti pritaikyta lengvai paieškai ir prieinama OLAF, EPPO ir Komisijai;
12. apgailestauja dėl to, kad ne visos valstybės narės naudojasi Komisijos duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemone, kad nustatytų projektus, paramos gavėjus ir rangovus, dėl kurių kyla sukčiavimo, interesų konflikto ir pažeidimų taikant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP) rizika; pažymi, kad penkios į Audito Rūmų audito imtį įtrauktos valstybės narės (Graikija, Ispanija, Prancūzija, Kroatija ir Italija) naudosis Komisijos duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemone; primena, kad bendra duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonė yra vienas svarbiausių elementų siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, visų pirma užkirsti kelią sukčiavimui, interesų konfliktams ir dvigubam finansavimui ir siekiant didinti skaidrumą ir atskaitomybę;
13. palankiai vertina tai, kad yra naudingos Komisijos sukurta interneto svetainė „Kohesio“ ir Atvirųjų duomenų platforma, kaip sanglaudos politikos ir su pasidalijamuoju valdymu susijusių investicijų skaidrumo ir atskaitomybės priemonės 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. programavimo laikotarpiais, apimančios nacionalinius Sąjungos remiamų projektų sąrašus ir siūlančios veiksmų („Kohesio“) žemėlapi ir teikiančios naujausius duomenis apie priimtas programas, reguliarią finansų ir Sąjungos išpareigojimų ir mokėjimų stebėseną (Atvirųjų duomenų platforma); atkreipia dėmesį į vykdomus pritaikymus, siekiant tinkamai apimti 2021–2027 m. programavimo laikotarpį, tačiau pabrėžia, kad būtinas koordinavimas ir sąveikumas su rizikos vertinimo priemone *Arachne*; todėl ragina Komisiją užtikrinti veiksmingą įvairių priemonių sąveikumą;
14. pakartoja, kad būtina geriau subalansuoti tolesnį taisyklių ir procedūrų supaprastinimą ir geresnę kontrolę srityse, kuriose išlaidos dažniausiai naudojamos netvarkingai, parengti privalomus mokymus ir praktinę informaciją pareiškėjams, ypač naujiems, bei tobulinti pagalbą ir gaires MVĮ, pumpurinėms įmonėms, startuoliams, administravimo ir mokėjimo agentūroms bei visiems kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams;

15. akcentuoja išaugusią veiklos rodiklių svarbą ir naudojimą, įskaitant rodiklių atranką, tarpinių ir siektinų reikšmių apibrėžimą bei stebėseną ir atskaitomybę, atsižvelgiant į naujus Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ir reformuotos bendros žemės ūkio politikos įgyvendinimo modelius; šiuo požiūriu ragina Komisiją toliau tobulinti Sąjungos biudžeto veiksmingumo stebėseną ir atskaitomybę už jį taikant paprastesnius ir kokybiškesnius rodiklius, pvz., su klimatu susijusių išlaidų, lyčių aspekto integravimo ir biologinės įvairovės rodiklius, kaip matyti iš priimtų pagrindinių aktų, susijusių su 2021–2027 m. išlaidų programomis; pažymi, kad tarpinių ir siektinų reikšmių bei rezultatų rodiklių pobūdis skiriasi; pažymi, kad pagal EGADP dar skiriamos ir investicijos bei reformos; pakartoja savo raginimą Komisijai pateikti viso audito ciklo valstybėse narėse ir Komisijoje apžvalgą ir bendradarbiavimo su atitinkamomis audito institucijomis, įskaitant Audito Rūmus bei OLAF ir EPPO, apžvalgą;
16. yra susirūpinęs dėl didėjančio Komisijos pusiau teisinių priemonių, kaip antai, nuomonių, rekomendacijų, komunikatų, ne teisėkūros rezoliucijų, pranešimų, rekomendacinių dokumentų ir pareiškimų dėl administravimo prioritetų, skaičiaus ir jų sudėtingumo; ragina Komisiją supaprastinti ir racionalizuoti šias priemones ir jomis naudotis siekiant dar labiau supaprastinti procedūras ir sumažinti biurokratinę naštą; primena programą REFIT, kuria siekiama supaprastinti Sąjungos taisykles ir sumažinti nereikalingą naštą, sykiu užtikrinant teisės aktų naudą ir įvedant principą „kiek plius, tiek minus“; prašo, kad Komisija sistemingai taikytų principą, pagal kurį naujai užkrauta našta būtų kompensuojama pašalinant lygiavertę naštą toje pačioje politikos srityje;
17. pakartoja, kad reikia dėti daugiau pastangų kovojant su sukčiavimu tiek Sąjungos, tiek valstybių narių lygmeniu, glaudžiai bendradarbiaujant su EPPO ir OLAF; vertina dideles EPPO pastangas ir akcentuoja jos vaidmenį tiriant sukčiavimo atvejus ir kitas Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias nusikalstamas veikas bei vykdant baudžiamąjį persekiojimą už tai; pabrėžia visiško EPPO nepriklausomumo ir nešališkumo svarbą, kad ji galėtų veiksmingai vykdyti savo funkcijas; pabrėžia, kad EPPO ir OLAF nepriklausomumui, nešališkumui ir jų veiksmingumui reikia pakankamų finansinių ir žmogiškųjų išteklių, ypač atsižvelgiant į naujas užduotis, susijusias su priemone „NextGenerationEU“ (NGEU); ragina Komisiją skubiai imtis veiksmų dėl EPPO pateiktų prašymų dėl jos biudžeto vykdymo, kad EPPO galėtų tapti visiškai veiksminga prokuratūra;
18. pažymi, kad Komisija kitų metų rudenį pateiks savo metinę Sąjungos finansinių interesų apsaugos ataskaitą (FIA ataskaitą), todėl Parlamentas negali priimti pranešimo anksčiau nei praėjus dvejiems metams po atitinkamo ataskaitoje minimo laikotarpio (n+2); pabrėžia, kad siekiant didesnio veiksmingumo tvirtinant Sąjungos politiką ir kovos su sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir kitais finansiniais pažeidimais priemones, kurios pateikiamos ataskaitoje, Parlamentas turėtų turėti galimybę išnagrinėti ir patvirtinti FIA ataskaitą ne vėliau kaip kitais metais (n+1); ragina OLAF ir Komisiją atitinkamai patvirtinti savo ataskaitas dėl FIA;
19. pabrėžia, kad svarbus skaidrus NVO ir tarpininkų veikimas, kalbant apie jų finansavimą ir nuosavybę, nes jie yra svarbūs Sąjungos biudžeto, taikant skirtingus valdymo metodus, įgyvendinimo subjektai, visų pirma išorės veiksmų srityje; yra labai susirūpinęs dėl to, kad finansuojami projektai, kuriuos vykdo arba kuriuose dalyvauja NVO, turi sąsajų su radikaliomis religinėmis ir politinėmis organizacijomis; ragina Komisiją užtikrinti, kad Sąjungos lėšomis būtų finansuojamos tik tos organizacijos, kurios griežtai paiso visų Sąjungos vertybių; primygtinai ragina Komisiją sukurti *ex ante* mechanizmus, kuriais būtų aiškiai nustatytos Sąjungos teritorijoje ir užsienyje veikiančios NVO, kurios pripažino ryšius su religiniais fundamentalistiniais tinklais ir toliau įgyvendina veiksmus, kuriais pažeidžiamos Sąjungos vertybės; atsižvelgdamas į tai, ragina sudaryti viešą juodąjį NVO, kurios vykdytų tokią veiklą kaip neapykantos kurstymas, terorizmo kurstymas, religinis ekstremizmas, remdamos ar šlovindamos smurtą, arba kurios netinkamai panaudojo ar pasisavino Sąjungos lėšas ir yra įtrauktos į EDES duomenų bazę, sąrašą, siekiant užtikrinti, kad joms būtų užkirstas kelias naudotis Sąjungos institucijomis ir Sąjungos finansavimo programomis; pakartoja, kad jokios lėšos negali būti skiriamos ar susietos su jokia terorizmo ir (arba) religinio ar politinio radikalumo priežastimi ar forma; pabrėžia, kad reikia atlikti išsamią išankstinę registracijos skaidrumo registre patikrą, kad būtų atskleisti visi finansavimo šaltiniai; pažymi, kad turėtų būti galima atsekti finansavimą iš Sąjungos fondų pradėdant tiesioginiu gavėju ir baigiant galutiniu naudos gavėju, kai lėšos perduodamos grandinėje; primena, kad viešojo finansavimo atžvilgiu Sąjungos pagrindiniuose teisės aktuose reglamentuojama, kaip reikia spręsti skaidrumo ir matomumo klausimus šioje srityje, todėl primena Komisijai apie jos pareigą tikrinti, ar laikomasi taisyklių ir procedūrų dėl suteiktų dotacijų tolesnio teikimo NVO ir finansų įstaigų tarpininkams; be to, reikalauja, kad Komisija pateiktų biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai bendros su NVO susijusių Sąjungos lėšų sumos apžvalgą;

20. siekiant aiškumo, teisinio tikrumo ir teisinės valstybės, ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl NVO reglamento, kuriame būtų aiškiai apibrėžtos ir suskirstytos pagal kategorijas NVO veiklos sritys ir dydis; teisės akte turėtų būti numatyta aiški sąlygų, kuriomis NVO gauna Sąjungos lėšas, apžvalga, apimanti šias pareigas:
- pranešti apie gautas finansavimo sumas ir šaltinius, taip pat registruoti visą savo veiklą, vykdomą pagrindinių užsienio subjektų vardu;
  - ženklinti medžiagą, platinamą su reikalaujama informacija;
  - atskleisti savo finansinius ir nefinansinius gaunamų ir netenkamų pinigų srautus, įskaitant mokėjimus arba nefinansines dovanas, kurias viena NVO perduoda kitai skėtinės organizacijos viduje tarp tos organizacijos narių;
  - atskleisti NVO politinės reklamos ar politinių kampanijų finansavimą;
  - užtikrinti demokratinę atskaitomybę ir pagarbą Sąjungos vertybėms;
  - vykdyti labai didelių NVO, kurių korporacinės struktūros panašios į privačias įmones, ataskaitų teikimo pareigas dėl įmonių socialinės atsakomybės, laikytis darbuotojų apsaugos nuostatų, užtikrinti lyčių lygybės propagavimą, vykdyti informacijos apie tvarumą teikimo pareigas, pirkimuose taikyti investicijų ir tiekimo grandžių taksonomiją;
21. pabrėžia, kad į pasiūlymą taip pat turėtų būti įtraukti skaidrumo įpareigojimai Komisijos atžvilgiu, be kita ko, susiję su finansinių, administracinių ar bendradarbiavimo susitarimų su NVO atskleidimu;
22. primena Komisijai, kad visi pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kurie turi reikšmingą ekonominį, socialinį poveikį ir poveikį aplinkai, turi būti pateikiami kartu su patikimais ir išsamiais poveikio vertinimais; pabrėžia, kad tai yra įtraukta į Komisijos geresnio reglamentavimo darbotvarkę, ir pažymi, kad biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija atidžiai stebės, kad šie poveikio vertinimai būtų atliekami visiškai neutraliai ir nešališkai ir kad juose būtų sistemingai analizuojamas svarstomų galimybių poveikis, tinkamiausios galimybės kaina ir nauda, be kita ko atsižvelgiant į suinteresuotųjų asmenų nuomones per atviras viešas konsultacijas;
23. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 17/2022 „Išorės konsultantai Europos Komisijoje“, kurioje pabrėžiama, kad kiekvienais metais Europos Komisija sudaro sutarčių dėl išorės konsultantų paslaugų už maždaug 1 mlrd. EUR, naudodama jas įvairiai konsultavimo, tyrimų, vertinimo ir mokslinių tyrimų veiklai remti, ir joje padaryta išvada, kad Komisijai naudojantis išorės konsultantais nėra užtikrinama, kad būtų gaunama didžiausia ekonominė nauda, ir nėra visiškai apsaugomi jos interesai; be to, pabrėžia, kad šių paslaugų naudojimą reglamentuojančioje sistemoje yra didelių spragų, įskaitant galimą riziką, susijusią su paslaugų teikėjų koncentracija, pernelyg didele priklausomybe nuo jų ir interesų konfliktais, kurie nėra pakankamai stebimi; atsižvelgdamas į tai, reikalauja, kad Komisija toliau plėtotų savo sistemą, pagal kurią naudojamos išorės konsultantų paslaugomis, geriau naudotųsi išorės konsultantų paslaugų rezultatais, stiprintų stebėseną, kad būtų sumažinta rizika, kylanti dėl naudojimosi išorės konsultantų paslaugomis, ir pagerintų savo ataskaitas apie naudojimąsi išorės konsultantų paslaugomis, teikdama tikslius ir išsamius duomenis apie įsigytų paslaugų apimtį ir rūšis; be to, pabrėžia neišnaudojamą Sąjungos agentūrų potencialą teikti konkrečią susijusių informaciją ir tos pačios kokybės produktus, kokius teikia išorės konsultantai, jei jos tai gali daryti pagal savo įgaliojimus; ragina Komisiją ateityje atsižvelgti į šią galimybę konkrečios srities konsultacijų ir mokslinių tyrimų tikslais;
24. palankiai vertina EGADP pradinį indėlį ir jos tolesnį potencialą užkertant kelią dideliame ekonomikos nuosmukiui po COVID-19 pandemijos; pažymi, kad EGADP beveik visoms valstybėms narėms padėjo pasiekti pažangos įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas pagal Europos semestrą; vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad kelios konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra neįgyvendintos, taip pat atkreipia dėmesį į EGADP indėlį siekiant, kad Sąjungos ekonomika ir visuomenė taptų tvaresnės, atsparesnės ir geriau pasirengusios žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos iššūkiams ir galimybėms;

25. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų gautus rezultatus ir išvadas po pirmojo metinio EGADP vertinimo; supranta, kad EGADP įgyvendinama spaudžiant laikui, kad būtų laiku suteikta parama siekiant atsigavimo po COVID-19 krizės, tačiau taikomas įgyvendinimo modelis yra daug paprastesnis, todėl tiek Komisijai, tiek valstybėms narėms tenka daug lengvesni reikalavimai, Komisijai tenkanti našta dėl valstybių narių kontrolės sumažėja ir perkeliama valstybėms narėms, ypač palyginti su sanglaudos ar žemės ūkio politikos finansavimu, ataskaitų teikimu ir kontrolės struktūra; pabrėžia, kad bet koks spartaus įgyvendinimo modelis turi būti taikomas drauge su patikima kontrolės sistema, už kurią turi būti atsakinga Komisija; ragina Komisiją užtikrinti, kad siūlant naujas Sąjungos programas ir politiką pagal veiklos rezultatais grindžiamą įgyvendinimo modelį, naudojamą įgyvendinant EGADP, būtų visapusiškai atsižvelgta į patirtį, įgytą įgyvendinant EGADP, taip pat Audito Rūmų atliktų auditų ir vertinimų išvadas ir rekomendacijas dėl EGADP; primena, kad svarbu žinoti, ar vyksta lėšų įsisavinimas, nes 2023 m. yra EGADP laikotarpio vidurys; pripažįsta Komisijos padarytą pažangą sprendžiant biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su skaidrumu ir atskaitomybe – sukurta platforma, panaši į sanglaudos politikos platformą „Kohesio“;
26. palankiai vertina tarpinstitucinėse derybose dėl „RePowerEU“ pasiektą susitarimą kas dvejus metus EGADP rezultatų suvestinėje skelbti, kas yra 100 didžiausių galutinių paramos gavėjų kiekvienoje valstybėje narėje; pakartoja savo raginimą, kad visų Sąjungos politikos ir projektų galutinių paramos gavėjų sąrašas biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūros metu būtų prieinamas atitinkamoms Sąjungos institucijoms ir biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai;
27. atkreipia dėmesį į sėkmingas Komisijos pastangas pritraukti lėšų finansų rinkose, kad būtų gauta finansinių išteklių EGADP – tai svarbi priemonė didelės krizės metu; tačiau yra susirūpinęs dėl didėjančių palūkanų normų ir atitinkamai neaiškių galimybių grąžinti paskolas, taip pat dėl rizikos, kuri dėl to kyla sutartam Sąjungos biudžetui ir Sąjungos politikai; ragina Komisiją sumažinti riziką ir visapusiškai informuoti Parlamentą apie metinę šių paskolų padėtį;
28. reiškia susirūpinimą dėl nedidelio tarpvalstybinių projektų pagal EGADP skaičiaus; sykiu pripažįsta, kad vienas iš EGADP tikslų yra remti Sąjungos valstybių narių ekonomikos atsigavimą po COVID-19 pandemijos; pabrėžia, kad nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų suderinimas su Sąjungos politikos tikslais, įskaitant tarpvalstybinius projektus, sukuria Sąjungos pridėtinę vertę;
29. yra susirūpinęs, kad vėlai priėmus kai kuriuos skirtingas Sąjungos politikos sritis reguliuojančius reglamentus buvo labai pavėluota pradėti 2021–2027 m. programavimo laikotarpio tikslų įgyvendinimą, kaip nutiko ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pradžioje; primygtinai ragina Komisiją imtis visų būtinų priemonių, kad būtų paspartintas politikos įgyvendinimas vietoje, sykiu daug dėmesio skiriant kokybei ir būtinybei sustiprinti kovą su sukčiavimu ir apsaugoti Sąjungos finansinius interesus; atkreipia dėmesį į tai, kad didelė 2021 m. biudžeto asignavimų dalis, ypač pasidalijamojo valdymo, turės būti iš naujo suplanuota ateinantiems metams; šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad esama rizikos, kurią Sąjungos biudžetui kelia dar neįvykdyti įsipareigojimai, nes gali būti atsisakyta reikšmingų įsipareigojimų ir tai gali savo ruožtu sumažinti Sąjungos biudžeto poveikį; reikalauja, kad Komisija biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai nurodytų priemones, kurių ji ketina imtis, kad išvengtų tokios padėties, ir padarytų reikiamas išvadas bei atsižvelgtų į patirtį siekdama užtikrinti, kad 2028–2034 m. DFP pradžioje nesusidarytų panaši padėtis;
30. ragina Komisiją, Audito Rūmus ir Tarybą dirbti siekiant paspartinti biudžeto įvykdymo patvirtinimo procesą iki n+1 metų;
31. primena, kad SESV protokole Nr. 7 (Europos Sąjungos privilegijos ir imunitetai) nurodyti vadinamieji *laissez passer*, kurie kaip kelionės dokumentai turi būti išduoti Sąjungos institucijų nariams ir konkrečiai Europos Parlamento nariams; yra susirūpinęs, kad Komisijos pagrindinė tarnyba, atsakinga už *laissez passer*, nesutinka šiame dokumente įrašyti Europos Parlamento nario pareigybės, todėl kitaip, nei, pavyzdžiui, EIVT diplomatiniai tarnautojai, Parlamento nariai keliaudami negali įrodyti savo statuso; ragina Komisiją skubiai imtis veiksmų, kad šis nenuoseklumas būtų ištaisytas ir institucijų nariai galėtų tinkamai įrodyti savo pareigas keliaudami;

32. apgailestauja, kad Audito Rūmai vėl pateikė neigiamą nuomonę dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo ir nustatė, kad Komisijos ir valstybių narių kontrolės mechanizmai tiesiog nėra pakankamai patikimi; pabrėžia, kad svarbu stiprinti Komisijos ir valstybių narių kontrolės mechanizmus, kuriuos Audito Rūmai laiko nepatikimais, todėl kyla pavojus metinės valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitos (MVVA) patikimumui;
33. primena, kad Komisija turėtų įdėmiai atsižvelgti į visas Parlamento pastabas, įskaitant visus politinius prioritetus;

I SKYRIUS

Daugiametė finansinė programa (DFP)

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas bei biudžeto ir finansų valdymas

Finansinių ataskaitų patikimumas

34. džiaugiasi, kad Audito Rūmai nustatė, jog 2021 m. Europos Sąjungos finansinės ataskaitos yra patikimos atsižvelgiant į Finansinį reglamentą ir kad biudžeto pajamų dalyje reikšmingų klaidų nėra;
35. pažymi, kad 2021 m. gruodžio 31 d. visi įsipareigojimai sudarė 496,4 mlrd. EUR, palyginti su 414,1 mlrd. EUR bendro turto; pabrėžia, kad 82,3 mlrd. EUR skirtumas reiškia (neigiamą) grynąjį turtą, kurį sudaro rezervai, ir išlaidų, kurias Sąjunga jau patyrė iki gruodžio 31 d. ir kurios turi būti finansuojamos iš būsimų biudžetų, dalis;
36. pažymi, kad 2021 m. pabaigoje įvertinta paramos gavėjų patirtų tinkamų finansuoti bet dar nekompensuotų išlaidų vertė buvo 129,9 mlrd. EUR (2020 m. – 107,8 mlrd. EUR), kuri užregistruota kaip sukauptos sąnaudos; atkreipia dėmesį į tai, kad šio įverčio padidėjimas daugiausia susijęs su EGADP, pagrindiniu NGEU programos elementu, skirtu tam, kad būtų mažinama tiesioginė ekonominė ir socialinė žala, kurią padarė COVID-19 pandemija; pažymi, kad mokėjimai valstybėms narėms pagal EGADP iki 2026 m. atliekami pagal iš anksto nustatytą mokėjimo dalimis modelį;
37. atkreipia dėmesį į tai, kad, pasibaigus Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos pereinamajam laikotarpiui, Komisija įvertino, kad paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną Sąjungos sąskaitose buvo nurodyta iš Jungtinės Karalystės gautina grynoji 41,8 mlrd. EUR dydžio suma (2020 m. – 47,5 mlrd. EUR), iš kurių 10,9 mlrd. EUR numatyta gauti per ateinančius 12 mėnesių po finansinių ataskaitų sudarymo datos;
38. atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmai įvertino neišprovokuotos ir nepateisinamos Rusijos karinės agresijos prieš Ukrainą poveikį finansinėms sąskaitoms; palankiai vertina Audito Rūmų įvertinimą, kad vertinimas, jog Rusijos invazija į Ukrainą buvo nekoreguojantis įvykis po balanso sudarymo, buvo tinkamas ir kad jo poveikis buvo tinkamai atskleistas ir sąžiningai pateiktas konsoliduotose metinėse finansinėse ataskaitose;
39. atkreipia dėmesį į tai, kad vykdydami įprastas audito procedūras Audito Rūmai atliko turto, įsipareigojimų, pajamų ir išlaidų, be kita ko, susijusių su Komisijos priemonėmis vykdančiais COVID-19 susijusius veiksmus, auditą; džiaugiasi, kad Audito Rūmai padarė išvadą, jog konsoliduotose metinėse ataskaitose buvo pateikta teisinga informacija;

Sąjungos pajamų ir išlaidų teisėtumas ir tvarkingumas

40. apgailestauja dėl Audito Rūmų pateiktos neigiamos nuomonės dėl Sąjungos biudžeto išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo;
41. pažymi, kad Audito Rūmų apskaičiuotas bendras klaidų lygis yra 3,0 proc. ir jis 1,0 proc. viršija reikšmingumo ribą; pažymi, kad, palyginti su 2020 m., kai klaidų lygis buvo 2,7 proc., padėtis pablogėjo, be to, tas klaidų lygis taip pat gerokai viršijo reikšmingumo ribą; atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad ji neginčija Audito Rūmų nustatyto klaidų lygio, tačiau ji sykiu gina savo darbo rezultatus, kuriuose įvertintas klaidų lygis atliekant mokėjimą nustatytas pagal kitą metodiką; pažymi, kad Komisijos apskaičiuotas 2021 m. klaidų lygis atliekant mokėjimus yra 1,9 proc.; yra susirūpinęs dėl to, kad, priešingai nei nustatė Audito Rūmai, Komisijos vertinimu jos klaidų lygis yra ne tik žemiau reikšmingumo ribos, bet netgi nesiekia Audito Rūmų įvertinto klaidų lygio intervalo apatinės reikšmės – 2,2 proc.;

42. apgailestauja dėl to, kad nustatytos klaidos rodo išlikusius trūkumus, susijusius su vadovaujančiosios institucijos deklaruotų išlaidų teisingumu, ir dėl to, kad Audito Rūmai nustatė trūkumų priežiūros institucijos taikytoje atrankos metodikoje;
43. susirūpinęs pažymi, kad, Audito Rūmų nuomone, Komisijai vertinant riziką greičiausiai per menkai įvertinamas rizikos lygis keliuose srityse; pabrėžia, kad, neskaitant kitų problemų, Audito Rūmai yra informavę apie trūkumus Komisijos *ex post* audituose pagal 1 išlaidų kategoriją „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“, nepakankamai įvertintas klaidas pagal 2 išlaidų kategoriją „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ ir nepakankamai įvertintą riziką bei didelį klaidų skaičių pagal 6 išlaidų kategoriją „Kaimyninės šalys ir pasaulis“; pabrėžia, kad išlaidų kategorijoje „Gamtos išteklių ir aplinka“ abiejų institucijų skaičiavimai sutampa, tačiau, pavyzdžiui, išlaidų kategorijoje „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ Audito Rūmai nustatė 4,4 proc. klaidų lygį, o Komisijos vertinimu rizika atliekant mokėjimus yra 1,3 proc.;
44. pažymi, kad Komisija vykdo Sąjungos biudžeto kontrolę tiek prieš mokėjimus, tiek po jų, ir prireikus atlieka korekcijas; pažymi, kad šią kontrolės sistemą atspindi tiek nustatyta rizika atliekant mokėjimą, t. y. išlaidų lygio, kuris neatitinka taikomų taisyklių ir reglamentų mokėjimo metu, įvertis, tiek rizika užbaigiant programas, t. y. įvertinamas reikalavimų neatitinkančių išlaidų lygis, kai užbaigiamos visos kontrolės ir susijusios korekcijos ir teisiškai negalima imtis jokių tolesnių veiksmų; taip pat pažymi, kad Komisijos apskaičiuota rizika užbaigiant programas yra 0,8 proc., t. y. gerokai mažesnė už 2 proc. reikšmingumo ribą;
45. dar kartą reiškia paramą Audito Rūmų taikomam audito požiūriui ir metodikai; pripažįsta, kad ši metodika pagrįsta tarptautiniais audito standartais, pagal kuriuos tikrinama atsitiktinė operacijų imtis, ir kad reprezentatyvi imtis negali būti visiškai pagrįsta rizika; susirūpinęs atkreipia dėmesį į Audito Rūmų ir Komisijos apskaičiuoto klaidų lygio ir rizikos atliekant mokėjimus skirtumus; pabrėžia, kad šie skirtumai yra ne visose išlaidų srityse; pastebi, kad Komisijos įvertinta rizika atliekant mokėjimus nuolat yra apatinėje intervalo dalyje arba nesiekia Audito Rūmų statistinių vertinimų, ir yra susirūpinęs, nes tai parodo, jog Komisija sistemingai nepakankamai įvertina esamą klaidų lygį; ragina Komisiją persvarstyti savo metodiką ir bendradarbiauti su Audito Rūmais siekiant didesnio suderinimo, kad būtų galima pateikti labiau palyginamus duomenis; vis dėlto pabrėžia, kad Audito Rūmų patikinimo pareiškime pateiktas bendras klaidų lygio įvertinimas nerodo sukčiavimo atvejų;
46. yra susirūpinęs, kad Komisija, veikdama su galbūt nepakankamai įvertinta rizika, negali veiksmingai apsaugoti Sąjungos finansinių interesų; taip pat yra susirūpinęs dėl neaiškumo, kuris dėl to kyla biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai ir Sąjungos piliečiams, nes Komisija priima Audito Rūmų nustatytą klaidos lygį tose srityse, kuriose jis yra mažesnis už reikšmingumo ribą („Gamtos išteklių“), tačiau ji pateikia savo pačios įvertintą klaidų atliekant mokėjimus lygį tose srityse, kuriose Audito Rūmų nustatytas klaidų lygis viršija reikšmingumo ribą;
47. prašo Audito Rūmų įvertinti taisomųjų priemonių poveikį bendram klaidų lygiui;
48. atkreipia dėmesį į paskesnes Audito Rūmų pastabas po 2020 m. metinės ataskaitos dėl pranešimų apie susigrąžintas lėšas Komisijos metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje (MVVA), kuri, Audito Rūmų vertinimu, yra sudėtinga ir ne visada aiški; palankiai vertina Audito Rūmų pastabą, kad Komisijai persvarsčius savo ataskaitų teikimą padėtis pagerėjo; tačiau yra susirūpinęs dėl to, kad Audito Rūmai mano, jog ankstesnių mokėjimų korekcijų (5,6 mlrd. EUR) ir atitinkamos susijusių išlaidų procentinės dalies (3,3 proc.) pateikimas yra netinkamas ir gali būti klaidingai suprastas; visų pirma atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad pateikti skaičiai apima prevencines priemones, kurios nėra susijusios su ankstesniais mokėjimais ar priimtinomis išlaidomis, ir valstybių narių prevencines priemones, kurių negalima tiesiogiai priskirti Komisijai;

49. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė, jog mažos rizikos išlaidose nebuvo reikšmingų klaidų, tačiau didelės rizikos išlaidose vis dar buvo reikšmingų klaidų; pažymi, kad daugiausiai įtakos 3,0 proc. klaidų lygiui turėjo sritis „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ (1,2 procentinio punkto), po jos – „Gamtos ištekliai ir aplinka“ (0,7 procentinio punkto), „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ (0,4 procentinio punkto) ir „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ (0,4 procentinio punkto);
50. pažymi, kad Audito Rūmai dalija savo audito tiriamąją visumą į didelės rizikos (daugiausia kompensavimu grindžiami mokėjimai) ir mažos rizikos (daugiausia teisėmis į išmokas grindžiami mokėjimai) išlaidas; tačiau susirūpinęs pažymi, kad Komisijos metinėje valdymo ir veiklos ataskaitoje išlaidos skirstomos į didesnės, vidutinės ir mažos rizikos segmentus, remiantis nacionalinių institucijų, kitų partnerių ir pačios Komisijos kasmet atliekamomis patikromis; pabrėžia, kad dėl Audito Rūmų ir Komisijos naudojamų skirtingų rizikos kategorijų biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai kyla iššūkių atliekant palyginamąją atitinkamų ataskaitų analizę; susirūpinęs pažymi, kad dėl to nesutampa Audito Rūmų (63,2 proc.) ir Komisijos (22 proc.) apskaičiuotos didelės rizikos išlaidos; pakartoja, kad tokie Audito Rūmų ir Komisijos skaičiavimų neatitikimai mažina pradinį duomenų, kurių reikia biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, patikimumą;
51. susirūpinęs pažymi, kad esminių problemų nustatyta kompensavimu grindžiamose išlaidose, sudarančiose 63,2 proc. Audito Rūmų audito tiriamosios visumos, – įvertintas klaidų lygis jose yra 4,7 proc.; atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmų nustatytų klaidų poveikis patvirtintoms metų išlaidoms yra reikšmingas ir daug apimantis;
52. pažymi, jog nepaisant to, kad Audito Rūmai mano, jog visos į sąskaitas įtrauktos EGADP išlaidos už metus, kurie baigėsi 2021 m. gruodžio 31 d., yra visais reikšmingais aspektais teisėtos ir tvarkingos, jų nuomone, su mokėjimu Ispanijai yra susijusi viena tarpinė reikšmė, kuri nėra patenkinamai pasiekta, todėl tebėra abejonių dėl to, kaip Komisija įvertino su atitinkamomis EGADP išlaidomis susijusią tarpinę reikšmę ir siektinas reikšmes; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų vertinimą, pagal kurį klaida laikoma nereikšminga; primena, kad Audito Rūmų atlikto EGADP audito tikslas – prisidėti prie patikinimo pareiškimo ir suteikti pagrindą nuomonei dėl 2021 m. EGADP išlaidų tvarkingumo; atkreipia dėmesį į tai, kad audito tiriamąją visumą sudarė vienintelė 2021 m. išmoka – mokėjimas Ispanijai ir susijusio išankstinio finansavimo tarpuskaita; primena, kad nustatyta klaida nebuvo kiekybiškai įvertinta tik dėl to, kad Komisija nėra nustačiusi mokėjimo dalimis metodikos; pripažįsta, kad Komisija tokią metodiką paskelbė 2023 m. vasario 21 d.;

Biudžeto ir finansų valdymas

53. susirūpinęs pažymi, kad 2021 m. įsipareigojimai buvo vykdomi labai vangiai, panaudoti tik 68 proc. visos galimos sumos, ir dėl 2021 m. vėlai priimtų sektorių reglamentų buvo atidėta naujų programų pradžia; palankiai vertina 2021 m. padidėjusį bendrą ESI fondų įsisavinimo lygį, kurį lėmė didesnės išmokos nei 2020 m.; pažymi, kad, 2021 m. pabaigos duomenimis, dar reikia įsisavinti apie 161 milijardą eurų prieš 2025 m. užbaigiant ESI fondų programas; susirūpinęs pakartoja, kad valstybių narių įsisavinimo lygiai labai skiriasi ir kad kai kurios valstybės narės dar turi įsisavinti daugiau kaip 40 proc. joms skirtos sumos; dar kartą pabrėžia, kad didžiuliai valstybių narių pajėgumų įsisavinti lėšas skirtumai yra viena didžiausių kliūčių veiksmingesniam mažiau išsivysčiusių regionų vystymuisi;
54. atkreipia dėmesį į tai, kad 2014–2020 m. laikotarpiu vis dar nepanaudotos ESI fondų lėšos sudaro didelę neįvykdytų Sąjungos biudžeto įsipareigojimų dalį; ragina Komisiją atidžiai stebėti įgyvendinimo pažangą valstybėse narėse ir analizuoti skirtumus, ypatinę dėmesį skiriant nepakankamo įgyvendinimo ir žemo įsisavinimo lygio atvejams; tikisi, kad Komisija pateiks biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai šalių vertinimus, nustatydama pasikartojančias problemas, ir imsis visų tinkamų priemonių padėčiai optimizuoti, be kita ko, teikdama techninę pagalbą ir keisdama geriausia praktika;

55. susirūpinęs pažymi, kad 2021 m. pabaigoje pasiekta rekordiškai didelė 341,6 mlrd. EUR bendra dar neįvykdytų įsipareigojimų suma (sudėjus Sąjungos biudžeto ir NGEU dar neįvykdytus įsipareigojimus); pabrėžia, kad dar neįvykdyti įsipareigojimai 2023 m. greičiausiai viršys 460 mlrd. EUR, bet jie turėtų sumažėti artėjant NGEU pabaigai; pabrėžia, kad tam tikras dar neįvykdytų įsipareigojimų lygis yra natūrali Sąjungos biudžeto sistemos, kurioje numatyti įsipareigojimų asignavimai ir mokėjimų asignavimai, pasekmė, tačiau reiškia susirūpinimą, kad didelė dar neįvykdytų įsipareigojimų suma gali kelti pavojų sklandžiam ir normaliam Sąjungos biudžeto funkcionavimui ateityje;
56. atkreipia dėmesį į tai, kad dar neįvykdyti Sąjungos biudžeto įsipareigojimai sumažėjo nuo istoriškai aukšto lygio 2020 m. pabaigoje ir kad Komisija prognozuoja, jog 2027 m. numatomas šio toks padidėjimas, daugiausia dėl mažesnio atotrūkio tarp įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų; atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmai ne kartą nurodė, jog juos galima sumažinti tik tuo atveju, jei biudžete numatyti mokėjimų asignavimai viršija įsipareigojimų asignavimus ir yra naudojami; ragina Komisiją nuosekliai laikytis šios rekomendacijos, kuri atitinka reikalavimą išlaikyti tinkamą asignavimų įsipareigojimams ir mokėjimams santykį;
57. pabrėžia, kad pagal 2021–2027 m. DFP pasidalijamojo valdymo lėšoms panaudoti skirtas laikas yra trumpesnis nei pagal ankstesnes DFP; žino apie iššūkius, susijusius su šių lėšų valdymu ir kontrole siekiant užtikrinti atitiktį ir patikimą finansų valdymą; yra susirūpinęs dėl padidėjusios administracinės naštos valstybėms narėms dėl NGEU programos įgyvendinimo ir dėl valstybių narių tendencijos pirmenybę teikti NGEU įgyvendinimui, o ne tradicinėms pasidalijamojo valdymo lėšoms, kaip aptarta 2023 m. sausio 23 d. CONT komiteto viešajame klausyme;
58. mano, kad Komisijos Interesų konfliktų vengimo ir valdymo pagal Finansinį reglamentą gairės sukuria didelę ir nepateisinamą biurokratiją, ypač MVĮ, ne pelno organizacijoms ir vietos lygmens dalyvaujamosioms struktūroms; laikosi nuomonės, kad gairėse dėmesys turėtų būti sutelktas į ekonominę ir finansinę naudą, o ne į asmeninio gyvenimo ar visuomeninių santykių stebėjimą vietos ar regionų lygmeniu; prašo Komisijos visapusiškai laikytis proporcingumo ir privatumo principų ir bendrai nelaikyti visų subjektų įtartinais; ragina Komisiją išaiškinti savo dabartines gaires šiuo klausimu, kad pareiškėjams ir sprendimus priimančioms organams būtų suteikta aiškumo;
59. yra susirūpinęs dėl susijusios rizikos, kurią Audito Rūmai nustatė savo 2020 m. ataskaitoje ir pakartotoje ataskaitoje dėl 2021 finansinių metų, t. y. dėl to, kad gali nebūti administracinių išteklių, kurių reikia įvairioms biudžeto priemonėms valdyti vienu metu, ir kad dėl sistemos lankstumo, kad būtų galima įveikti COVID padarinius, gali susilpnėti nustatytos kontrolės sistemos;
60. susirūpinęs pažymi, kad neapibrėžtųjų įsipareigojimų bendras poveikis Sąjungos biudžetui padidėjo nuo 131,9 mlrd. EUR 2020 m. iki 277,9 mlrd. EUR 2021 m.; pripažįsta, kad dvi pagrindinės šio žymaus padidėjimo priežastys buvo NGEU įvedimas ir paskolų, suteiktų pagal priemonę SURE, sumos padidėjimas; supranta, kad rizika Sąjungos biudžetui dėl neapibrėžtųjų įsipareigojimų sumažinama didinant viršutinę nuosavų išteklių viršutinę ribą ir valstybių narių SURE paskolų priešpriešines garantijas;

Rekomendacijos

61. tvirtai pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;

62. visų pirma ragina Komisiją:

- a) užtikrinti Sąjungos biudžeto apsaugą bendrai ir sistemingai naudojantis skaitmeninėmis ir automatizuotomis atskaitomybės, stebėsenos ir audito sistemomis (*Arachne*, EDES ir kt.) bei skubiai sukurti privalomą integruotą ir sąveikią sistemą, kuri būtų grindžiama esamomis priemonėmis ir duomenų bazėmis, tačiau jomis neapsiribotų, būsimų Finansinio reglamento peržiūrų kontekste; parengti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinę siekiant užtikrinti, kad tarpinių ir siektinų reikšmių aprašymas bei audito rezultatai būtų skaidrūs; užtikrinti, kad visos valstybės narės naudotų sistemas ir centrinius registrus informacijai apie tikruosius savininkus ir galutinius paramos gavėjus teikti;
- b) iš esmės supaprastinti taisykles ir procedūras, parengti privalomus mokymo kursus ir praktinę informaciją pareiškėjams, visų pirma naujiems pareiškėjams, taip pat gerinti pagalbą ir gaires MVĮ ir NVO, pumpurinėms įmonėms, startuoliams, administravimo ir mokėjimo agentūroms ir visiems kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, nesumažinant kontrolės priemonių kokybės;
- c) toliau didinti Komisijos ir valstybių narių administracinius pajėgumus bei pasiūlyti tinkamas Audito Rūmų, EPPO ir OLAF biudžeto eilutes, kad jie galėtų užtikrinti savo veiksmingumą naujoms būsimoms užduotims, susijusioms su priemone NGEU, įgyvendinti, siekiant apsaugoti Sąjungos finansus;
- d) apibendrinti priežastis, dėl kurių atsirado skirtumų įvairiose išlaidų srityse ir susigrąžinamose sumose, taip pat rezultatuose, susijusiuose su įvertintu klaidų lygiu, kurių apskaičiavo Audito Rūmai, ir rizika atliekant mokėjimus, kurią MVVA apskaičiavo Komisija, ir pateikti jų ataskaitą biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai ir Audito Rūmams ir keistis informacija su Audito Rūmais valdymo ir techniniu lygmeniu, siekiant nustatyti bendrą Sąjungos išlaidų klaidų lygio metodiką;
- e) bendradarbiauti su Audito Rūmais siekiant suderinti atitinkamas rizikos kategorijų metodikas ir audito darbo metodikas;
- f) palyginti priemonės REACT-EU įgyvendinimo lygius valstybėse narėse, kurios turėjo gauti finansinę paramą pagal EGADP, ir valstybėse narėse, kuriose nacionalinis ekonomikos gaivinimo planas buvo patvirtintas tik vėlesniame etape nustatytomis sąlygomis (Vengrija ir Lenkija), ir nustatyti nustatytų skirtumų priežastis, visų pirma susijusias su administracinio pajėgumo turėjimu;
- g) toliau remti valstybes nares, kad jos pagerintų patikrų kokybę ir padidintų jų skaičių ir dalytųsi geriausios praktikos pavyzdžiais kovos su sukčiavimu srityje;
- h) supaprastinti procedūrą, įskaitant dokumentus, kurių reikia norint gauti finansavimą, nepažeidžiant audito ir stebėsenos principų;
- i) paskelbti savo audito ataskaitas, taip pat ir susijusias su interesų konflikto atvejais, per pagrįstą laiką ir padėti užtikrinti, kad subjektai, kurių auditas buvo atliktas, įgyvendintų rekomenduojamus taisomuosius bei tolesnius veiksmus;
- j) griežtai stebėti galimą korupcijos ir sukčiavimo riziką;
- k) sudaryti palankesnes sąlygas tarpinstituciniam bendradarbiavimui siekiant paspartinti biudžeto įvykdymo patvirtinimo procesą iki n+1, nepakenkiant proceso kokybei;
- l) dėti daugiau pastangų siekiant padidinti lėšų naudojimo skaidrumą, be kita ko, kiek tai susiję su informacija apie galutinius paramos gavėjus, ir griežtinti lėšų išmokėjimo sąlygas mokesčių rojuose įsikūrusioms įmonėms;
- m) skirti daugiau dėmesio ir pasiūlyti didesnę techninę paramą valstybėms narėms, kurių valdymo ir kontrolės sistemos yra patikimos tik iš dalies arba nepatikimos ir kuriose didesnė su Sąjungos lėšomis susijusio sukčiavimo ir korupcijos rizika;
- n) iš naujo įvertinti subjektų priskyrimą prie NVO ir pateikti aiškia apibrėžtį, taip pat toliau tobulinti Sąjungos lobistų registrą, užtikrinant, kad NVO, kurios kreipiasi į Sąjungos institucijas, būtų registruotos kaip lobistai; be to, prašo Komisijos sukurti veiksmingą mechanizmą, kuriuo būtų užtikrinta, kad NVO veikla būtų suderinama su Sąjungos vertybėmis, ir reikalauti visiško jų finansavimo skaidrumo, kad norint kreiptis į visas Sąjungos institucijas, įstaigas ir agentūras būtų privaloma pateikti išsamesnę informaciją apie visų registruotų subjektų finansavimą;

- o) įsipareigoja garantuoti tinkamus išteklius Skaidrumo registro sekretoriatui, kad būtų galima užtikrinti įrašų apie interesų grupių, lobistų ir NVO lobistinę veiklą tikslumo tikrinimą ir kad lobistinė veikla taptų skaidresnė;
- p) parengti standartinę sutartį su NVO dėl Sąjungos lėšų gavimo sąlygų; pabrėžia, kad ši sutartis turi būti vienodai privaloma visoms Sąjungos institucijoms ir agentūroms;

Sąjungos biudžeto veiksmingumas

- 63. palankiai vertina Audito Rūmų ataskaitą dėl Sąjungos biudžeto padėties 2021 m. pabaigoje, kurioje pagrindinis dėmesys skiriamas penkių horizontaliųjų politikos prioritetų, t. y., kovos su klimato kaita, biologinės įvairovės išsaugojimo, lyčių lygybės, Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų (DVT) ir skaitmeninės pertvarkos, integravimui į Sąjungos biudžetą;
- 64. apgailestauja, kad, Audito Rūmų nuomone, šios veiksmingumo ataskaitos rengimas turi neigiamą poveikį jų auditui ir naujiems Sąjungos prioritetams; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų sprendimą grįžti prie veiksmingumo ataskaitų pagal anksčiau metinių ataskaitų 3 skyriuje naudotas eilutes; pažymi, kad dėl galiojančių teisinių terminų Audito Rūmams gali būti sudėtinga į savo metinę ataskaitą įtraukti MVVA vertinimą; ragina Audito Rūmus atsižvelgti į MVVA savo metinėse ataskaitose arba, jei reikia, parengiant atskirą dokumentą, kad būtų atsižvelgta į metinį biudžeto įvykdymo patvirtinimą; primena, kad atsižvelgiant į dėl NGEU išaugusį darbo krūvį 2023 m. jau buvo padidintas Audito Rūmų darbuotojų skaičius;
- 65. palankiai vertina tai, kad Audito Rūmai nustatė, jog 2021–2027 m. DFP yra planas daugumai horizontaliųjų prioritetų įgyvendinti, kad atrinktose Sąjungos išlaidų programose yra integruoti Audito Rūmų atrinkti horizontalieji prioritetai ir kad Komisija parengė metodus kai kurių horizontaliųjų prioritetų išlaidoms sekti;
- 66. yra susirūpinęs dėl to, kad MVVA pateiktos pernelyg teigiamos išvados dėl pažangos siekiant integravimo tikslų, kad yra mažai informacijos apie tai, ar išlaidomis prasmingai prisidedama prie kelių prioritetinių sričių vienu metu, kad Komisijos veiklos peržiūros plane daugiausia dėmesio skiriama atliktiems darbams ir dar nėra vertinami rezultatai ir kad Komisijai peržiūrint pateiktą informaciją kyla sunkumų;
- 67. atkreipia dėmesį į tai, kad, pasak Komisijos, klimato politikos ir biologinės įvairovės prioritetai yra įtraukti į veiklos peržiūros planą; tačiau labai susirūpinęs atkreipia dėmesį į papildomas Audito Rūmų išvadas jų Specialiojoje ataskaitoje Nr. 09/2022 „Klimatui skirtos išlaidos 2014–2020 m. ES biudžete“; yra susirūpinęs dėl to, kad išlaidos, apie kurias informuota, ne visada yra susijusios su klimato srities veiksmis, ir kad Sąjungos biudžeto indėlis klimato ir biologinės įvairovės srityje yra pervertinamas; susirūpinęs taip pat atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad bendros ataskaitos dėl išlaidų klimato politikos srityje buvo nepatikimos, nes jose buvo daug apytikrių skaičių ir buvo sekamas tik galimas teigiamas poveikis klimatui nevertinant galutinio indėlio siekiant Sąjungos klimato politikos tikslų; susirūpinęs pažymi, kad dėl rizikos, jog planuojamos arba numatytos skirti sumos nebus išleistos, gali dar labiau padidėti pranešamos klimatui skirtos išlaidos; yra susirūpinęs, kad Audito Rūmai nustatė, jog tikimasi tik nedidelio pagerėjimo klimato politikos ataskaitose 2021–2027 m. laikotarpiu; apgailestauja dėl to, kad Komisija dar nepašalino trūkumų, susijusių su pagal jos naują metodiką teikiama rodikliais; reiškia didelį nusivylimą dėl Komisijos reakcijos, kuri parodo atsakomybės trūkumą ir nesugebėjimą visiškai pripažinti savo metodikos trūkumą; negali priimti Komisijos pareiškimo, raginančio „sutarti, kad nesutariame“ su biudžeto įvykdymą tvirtinančios institucijos nariais, atsižvelgiant į tai, kad, Audito Rūmų teigimu, 2014–2020 m. laikotarpiu buvo nurodyta mažiausiai 72 mlrd. EUR per didelę klimato srities veiksmams išleista suma;
- 68. yra susirūpinęs dėl to, kad galbūt nepakankamai išsamiai buvo išanalizuotos ankstesnės išlaidos, įskaitant Teisingos pertvarkos fondą; mano, kad siekiant užtikrinti Sąjungos biudžeto veiksmingumą yra būtini išsamūs poveikio vertinimai; mano, kad Reglamentavimo patikros valdybos vaidmuo yra labai svarbus; ragina Komisiją parengti priemones ir procedūras, kurias taikant būtų galima veiksmingai panaudoti jos turimas ekspertines žinias; ragina Komisiją aiškiai pagrįsti atvejus, kai ji nukrypsta nuo rekomendacijų;

69. pažymi, kad padaryta pažanga įtraukiant lyčių lygybę į veiklos peržiūros planą; su dideliu susirūpinimu pažymi, kad, be daugybės Parlamento Moterų teisių ir lyčių lygybės komitete diskutuotų dalykų, Audito Rūmai nustatė trūkumų lyčių aspekto integravimo srityje; apgailestauja dėl to, kad pirmą kartą Komisijos atliktas Sąjungos biudžeto bendro indėlio skatinant lyčių lygybę vertinimas turėjo trūkumų; susirūpinęs pažymi, kad Komisija toliau įgyvendina Sąjungos programas be jokių išlaidų tikslų ir naudoja tik kelis rodiklius, susijusius su lyčių lygybe; ragina Komisiją toliau skatinti lyčių pusiausvyrą ir biudžeto sudarymo atsižvelgiant į lyčių aspektą metodą skiriant lėšas; ragina Komisiją skubiai parengti lyčių aspekto integravimo metodiką siekiant integruoti lyčių lygybės perspektyvą į visas politikos sritis;
70. apgailestauja dėl to, kad yra mažai informacijos apie Sąjungos programų pažangą siekiant DVT; susirūpinęs pažymi, jog ankstesnis Audito Rūmų darbas parodo, kad Komisija nepraneša apie biudžeto indėlį į DVT; palankiai vertina tai, kad Komisija pradėjo informuoti apie Sąjungos išlaidų programų ir DVT sąsajas;
71. palankiai vertina tai, kad skaitmeninė pertvarka yra naujas prioritetas; supranta, kad Komisija pateikė informaciją apie konkrečių programų indėlį į skaitmeninę pertvarką ir laukia naujausio Audito Rūmų vertinimo dėl Komisijos ataskaitų dėl šio prioriteto įgyvendinimo patikimumo;

Rekomendacijos

72. tvirtai pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
73. taip pat ragina Komisiją:
  - a) geriau teikti veiklos rezultatų informaciją pirmiau nurodytose srityse, įskaitant klimato politiką, lyčių aspekto integravimą ir geografinę pusiausvyrą;
  - b) laikytis Audito Rūmų rekomendacijų, kad Sąjungos išlaidos būtų geriau susietos su jos klimato, biologinės įvairovės, lyčių lygybės aspekto integravimo ir energetikos tikslais;
  - c) metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje pateikti aiškų ir išsamų programų rezultatų vertinimą;
74. pabrėžia, kad biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija teikia didelę svarbą tam, kad būtų visapusiškai ir laiku įgyvendintos šios Audito Rūmų rekomendacijos, ir išsamiai įvertins padėtį kitame pranešime dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo;

Pajamos

75. atkreipia dėmesį į tai, kad Sąjungos biudžeto pajamas sudaro nuosavi ištekliai, išorinės asiguotos pajamos daugiausiai EGADP išlaidoms finansuoti ir kitos pajamos; atkreipia dėmesį į tai, kad bendromis nacionalinėmis pajamomis pagrįsti nuosavi ištekliai sudaro 115,8 mlrd. EUR (48,2 proc.), su NGEU susijusios biudžeto garantijų skolinimosi ir skolinimo operacijos – 55,5 mlrd. EUR (23,2 proc.), įnašai ir grąžinamosios išmokos, susijusios su Sąjungos susitarimais ir programomis, – 19,8 mlrd. EUR (8,3 proc.), tradiciniai nuosavi ištekliai – 19,0 mlrd. EUR (7,9 proc.), nuosavi ištekliai iš pridėtinės vertės mokesčio – 17,9 mlrd. EUR (7,5 proc.), nuosavi ištekliai iš plastiko pakuočių atliekų – 5,9 mlrd. EUR (2,5 proc.) ir kitos pajamos – 5,7 mlrd. EUR (2,4 proc.);
76. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 55 Komisijos vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti imtį, sudarytą taip, kad būtų reprezentatyviai įtraukti visi pajamų šaltiniai, Komisijos sistemas skirtingiems nuosaviems ištekliams užtikrinti ir valdyti, tradicinių nuosavų išteklių (TNI) apskaitos ir valdymo sistemas trijose valstybėse narėse ir Biudžeto GD bei Eurostato metinėse veiklos ataskaitose esančios informacijos dėl tvarkingumo patikimumą;

77. pažymi, kad Audito Rūmai padarė išvadą, jog pajamų srityje klaidų lygis nebuvo reikšmingas; atkreipia dėmesį, kad patikrintos su pajamomis susijusios sistemos iš esmės buvo veiksmingos, bet pagrindinės vidinės TNI kontrolės priemonės tam tikrose valstybėse narėse ir PVM išlygų valdymas bei TIN atviros pastabos Komisijoje buvo tik iš dalies veiksmingi dėl nuolatinių trūkumų;
78. susirūpinęs atkreipia dėmesį į riziką, kad importuotojai nacionalinėms muitinėms gali nedeklaruoti muitų arba deklaruoti juos neteisingai; pabrėžia, kad nesumokėtos sumos, vadinamos muitų nepriemoka, nėra užfiksuotos valstybių narių TNI apskaitos sistemose ir nepatenka į Audito Rūmų audito nuomonės dėl pajamų aprėptį; susirūpinęs pažymi, kad muitų nepriemoka gali turėti įtakos valstybių narių nustatytų muitų sumoms; yra susirūpinęs dėl to, kad, kaip teigia Audito Rūmai, trečius metus iš eilės nėra užbaigiami Sąjungos veiksmai šiai nepriemokai ir TNI rizikai sumažinti; yra susirūpinęs dėl to, kad jau kelerius metus esama didelių valstybių narių TNI apskaitos ir valdymo trūkumų; susirūpinęs atkreipia dėmesį į nepakankamą pažangą, susijusią su keliais Komisijos muitinės veiksmų plano veiksmais;
79. palankiai vertina tai, kad 2019–2021 m. gerokai sumažėjo ilgai neapdorotų TNI pastabų skaičius ir kad Komisija atnaujino savo TNI patikrinimų rezultatų apdorojimo procedūrą, ir ragina Komisiją pirmenybės tvarka įtraukti sistemą valstybių narių trūkumų lygiui nustatyti ir atsižvelgiant į valstybių narių atsakymus nustatyti terminus jų tolesniems veiksams;
80. pažymi, kad šeštus metus iš eilės Biudžeto GD išlaikė išlygą, kad į Sąjungos biudžetą pervedamos TNI sumos bus netikslios dėl 2011–2017 m. laikotarpiu nurodytos per mažos iš Kinijos importuojamų tekstilės gaminių ir batų vertės; pažymi, kad 2022 m. kovo 8 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas paskelbė galutinį sprendimą dėl Komisijos inicijuotos pažeidimo bylos prieš Jungtinę Karalystę, kad Jungtinė Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę nuosavų išteklių atžvilgiu;

Rekomendacijos

81. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
82. taip pat ragina Komisiją:
  - a) gerinti su TNI susijusių finansinės rizikos rūšių vertinimą – laiku įgyvendinti atitinkamas Muitinės veiksmų plano priemones;
  - b) užtikrinti Sąjungos biudžeto apsaugą bendrai ir sistemingai naudojantis skaitmeninėmis ir automatizuotomis ataskaitų teikimo, stebėsenos bei audito sistemomis ir skubiai sukurti integruotą ir sąveikią sistemą, grindžiamą esamomis priemonėmis ir duomenų bazėmis, bet jomis neapsiribojant;

Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika

83. pažymi, kad DFP 1 išlaidų kategorijos „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ lėšos sudaro 10,2 proc. Sąjungos biudžeto, t. y. 18,5 mlrd. EUR: iš šios sumos 10,8 mlrd. EUR (58,7 proc.) išleidžiama moksliniams tyrimams, 2,6 mlrd. EUR (13,9 proc.) – kosmosui, 2,2 mlrd. EUR (11,8 proc.) – transportui, energetikai ir skaitmeninei ekonomikai, 1,5 mlrd. EUR – „InvestEU“ ir 1,4 mlrd. EUR (7,4 proc.) – kitoms sritims;
84. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 130 operacijų imtį, sudarytą taip, kad ji būtų reprezentatyvi visų šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų rūšių atžvilgiu, taip pat patikrino tvarkingumo informaciją, pateikiamą Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato (ECFIN DG), Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (RTD GD) ir Europos mokslinių tyrimų vykdomosios įstaigos (REA) metinėse veiklos ataskaitose, kuri įtraukta į Komisijos MVVA, bei pasirinktas Komisijos IT sistemas;

85. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai nustatė, jog išlaidų kategorijoje „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ įvertintas reikšmingas 4,4 proc. klaidų lygis, palyginti su 3,9 proc. ankstesniais metais; yra susirūpinęs dėl to, kad Komisijos apskaičiuota rizika atliekant mokėjimus yra 1,3 proc., ir ji yra mažesnė tiek už reikšmingumo ribą, tiek už Audito Rūmų įvertintą klaidų lygio intervalą; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad nepaisant priemonių, kurių Komisija jau ėmėsi, jos nustatytas klaidų lygis vis dar yra per mažas;
86. atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmų imtyje programos „Horizontas 2020“ projektai vis dar sudaro didžiąją dalį projektų, pažymi, kad auditui nebuvo pasirinktas nė vienas programos „Europos horizontas“ projektas, pastebi, kad Septintosios bendrosios programos ir programos „Horizontas 2020“ išlaidos tebėra rizikingesnės ir yra pagrindinis nustatytų klaidų šaltinis;
87. susirūpinęs pažymi, kad personalo išlaidų deklaravimo pagal programą „Horizontas 2020“ taisyklės vis dar yra sudėtingos, nepaisant pastangų jas supaprastinti, o šių išlaidų apskaičiavimas tebėra pagrindinis klaidų išlaidų deklaracijose šaltinis; apgailestauja dėl to, kad viena iš pagrindinių klaidų priežasčių yra neteisingas personalo išlaidų skaičiavimo metodikos taikymas; palankiai vertina tai, kad pagal ją pakeitusią programą „Europos horizontas“ numatyta daugiau naudoti fiksuotąsias sumas ir vieneto įkainius personalo išlaidoms padengti; todėl mano, kad Komisija turėtų toliau skatinti ir stengtis supaprastinti personalo išlaidų deklaravimą ir propaguoti platesnį supaprastintų išlaidų skaičiavimo galimybių naudojimą, nes tai yra būtinos išankstinės sąlygos siekiant stabilizuoti klaidų lygį, kad jis neviršytų reikšmingumo lygio; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad klysti yra linke privatieji subjektai, visų pirma MVĮ ir nauji dalyviai;
88. pažymi, kad 2021 m. speciali parama pagal Bendrosios rinkos programą davė rezultatų, susijusių su keitimusi gerosios praktikos pavyzdžiais ir sėkmės istorijomis remiant socialinės ekonomikos iniciatyvas vietas ir regionų lygmeniu ir remiant Europos socialinės ekonomikos regionų tinklą; pažymi, kad 2021 m. Komisija vykdė kampaniją, siekdama populiarinti interneto svetainę „Galimybės gauti finansavimą“ (A2F), internetinius seminarus „MVĮ skirtos ES paramos priemonės“ ir kampaniją, skirtą socialinės komunikacijos platformoms („Komunikacija su įmonėmis ir piliečiais“), kuriuose buvo akcentuojama parama tarpvalstybiniam verslui ir MVĮ galimybės;
89. atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 15/2022 „Priemonės, kuriomis siekta padidinti programos „Horizontas 2020“ dalyvių skaičių, gerai parengtos, tačiau tvarūs pokyčiai daugiausia priklausys nuo nacionalinių institucijų pastangų“ nustatyta, kad dalyvių skaičiaus didinimo priemonės iš esmės buvo tinkamai parengtos, tačiau jos gali tik pagreitinti mokslinių tyrimų ir investicijų vykdymo pažangą; palankiai vertina tai, kad jau matyti pirmieji rezultatai, nors įgyvendinant dalyvių skaičiaus didinimo priemones susidurta su sunkumais; susirūpinęs pažymi, kad Komisija nepakankamai pasirūpino dalyvių skaičiaus didinimo priemonių poveikio stebėseną; pabrėžia Audito Rūmų išvadą, kad siekiant išvengti situacijų, kai didžioji dalis dalyvių skaičiaus didinimo projektų tenka tik kelioms šalims, Komisija turėtų atidžiai stebėti dalyvavimo įgyvendinant programos „Europos horizontas“ dalyvių skaičiaus didinimo priemones lygius ir, jei toliau bus didelis disbalansas, imtis priemonių platesnio masto dalyvavimui užtikrinti;
90. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai savo Specialiojoje ataskaitoje Nr. 07/2022 „MVĮ tarptautinimo priemonės“ nustatė, kad Komisija nebaigė įgyvendinti MVĮ tarptautinimo strategijos; palankiai vertina tai, kad Europos įmonių tinklas įgyvendina savo pagrindinius tikslus, bet apgailestauja dėl to, kad tai nėra optimaliai matoma ir nušviečiama trečiojoje šalyse; pažymi, kad įgyvendinant programą „Startup Europe“ patenkinti svarbūs poreikiai, bet Audito Rūmai nustatė, kad rezultatai tvarumo, stebėsenos ir koordinavimo srityse yra nevienodi;

Rekomendacijos

91. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
92. taip pat ragina Komisiją:
- supaprastinti taisykles ir procedūras, parengti privalomus mokymo kursus ir praktinę informaciją pareiškėjams, visų pirma naujiems pareiškėjams, taip pat gerinti pagalbą ir gaires MVĮ, pumpurinėms įmonėms, startuoliams, administravimui ir mokėjimo agentūroms ir visiems kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, nesumažinant kontrolės priemonių kokybės;

- b) paramos gavėjams pateikti gaires dėl konkrečių skirtumų, daugiausia dėmesio skiriant tinkamumo finansuoti aspektams pagal programą „Europos horizontas“, palyginti su programa „Horizontas 2020“ ir panašiomis programomis;
- c) užtikrinti Sąjungos biudžeto apsaugą plačiai ir sistemingai naudojant skaitmenines ir automatizuotas ataskaitų teikimo, stebėsenos ir audito sistemas; skubiai sukurti integruotą ir sąveikią sistemą, grindžiamą esamomis priemonėmis ir duomenų bazėmis, bet jomis neapsiribojant;
- d) programos dalyvių skaičiaus didinimo priemonių srityje siekti labiau subalansuoto dalyvavimo iš platesnio šalių rato;
- e) teikti paramą, skatinti projektų paramos gavėjų ir galimų pramonės partnerių ryšius, visų pirma vykdamas esamas Sąjungos iniciatyvas, kuriomis siekiama sukurti mokslinių tyrimų ir verslo ryšius, ir toliau remti projektų matomumą, skatinant paramos gavėjus reguliariai informuoti apie projektų rezultatus ir juos viešinti tam tikslui sukurtose Sąjungos platformose;
- f) didinti informuotumą apie MVĮ tarptautinimo paramą, jos nuoseklumą, ir tvarumą; supaprastinti taisykles ir procedūras, parengti privalomus mokymo kursus ir praktinę informaciją pareiškėjams, visų pirma naujiems pareiškėjams, taip pat gerinti pagalbą ir gaires MVĮ, pumpurinėms įmonėms, startuoliams, administravimo ir mokėjimo agentūroms ir visiems kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams;

Sanglauda, atsparumas ir vertybės

- 93. pažymi, kad DFP 2 išlaidų kategorijos „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ lėšos sudaro 44,1 proc. Sąjungos biudžeto, t. y. 80,1 mlrd. EUR: iš šios sumos 45,5 mlrd. EUR (56,9 proc.) išleidžiama Europos regioninės plėtros fondui (ERPF) ir kitoms regioninėms operacijoms finansuoti, 19,4 mlrd. EUR (24,2 proc.) – Europos socialiniam fondui (ESF), 9,7 mlrd. EUR (12,1 proc.) – Sanglaudos fondui (SF), 2,4 mlrd. EUR (3,0 proc.) – „Erasmus+“, 1,0 mlrd. EUR (1,2 proc.) – EITP transporto sektoriui, 0,6 mlrd. EUR (0,7 proc.) ESI ir 1,5 mlrd. EUR (1,9 proc.) – kitoms sritims;
- 94. palankiai vertina tai, kad 2021 m. panaudota daugiau lėšų, kai iš Sąjungos biudžeto buvo išmokėta 56 mlrd. EUR ERPF/SF lėšų, palyginti su vidutiniškai 40,6 mlrd. EUR ankstesniais metais, todėl 2022 m. lapkričio mėn. pabaigoje išlaidų lygis buvo apie 75 proc. (palyginti su 67 proc. 2021 m. pabaigoje); su pasitenkinimu pažymi, kad iki 2022 m. birželio mėn. pabaigos vietoje buvo atrinkta beveik 1 mln. projektų (988 000);
- 95. atkreipia dėmesį į tai, kad ERPF, SF ir ESSF finansavimas atliko pagrindinį vaidmenį mažinant COVID-19 pandemijos padarinius, skatinant konvergenciją ir užtikrinant, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje; atkreipia dėmesį į išskirtinį lankstumą, suteiktą pagal CRII+, ir dėl to iš nepaskirstytų 2014–2020 m. biudžeto asignavimų išmokėtus apie 23 mlrd. EUR; pažymi, kad papildomas 50,6 mlrd. EUR REACT-EU finansavimas taip pat skirtas krizės įveikimo ir gaivinimo priemonėms iki 2023 m., siekiant panaikinti atotrūkį tarp pirmųjų reagavimo į krizę priemonių ir ilgesnio laikotarpio ekonomikos gaivinimo;
- 96. džiaugdamasis pažymi, kad REACT-EU buvo pirmoji NGEU priemonė, skirta veiksmingai remti Europos ekonomiką, įmones ir darbuotojus vietoje, ir kad pagal ją, be kita ko, daugiau kaip 754 000 MVĮ buvo suteikta daugiau kaip 4,6 mlrd. EUR dotacijomis apyvartiniu kapitalu, iš kurių 4,4 mlrd. EUR specialiai skirta sveikatos priežiūros priemonėms kovai su COVID-19 pandemija, o 2 mlrd. EUR iš šios sumos – ligoninėms skirtai medicinos įrangai įsigyti; pažymi, kad šis esminis finansavimas leido įsigyti 13 200 dirbtinės plaučių ventilacijos aparatų ir 12 500 ligoninių lovų intensyviosios terapijos skyriams ir kad 372 mln. EUR sanglaudos politikos lėšų skirta visoms skiepijimo išlaidoms, įskaitant 133 mln. COVID-19 vakcinų ir būtiną šaldymo infrastruktūrą, padengti;
- 97. su pasitenkinimu pažymi, kad pagal *EaSI* finansines priemones (apimančias *EaSI* mikrofinansų ir socialinio verslumo garantiją, gebėjimų stiprinimo investicijų liniją ir finansavimo priemonę) 2021 m. buvo toliau remiamos labai mažos įmonės ir socialinės įmonės ir kad nuo jos įgyvendinimo pradžios iki 2021 m. rugsėjo 30 d. buvo pasirašyti 401 mln. EUR vertės garantijų susitarimai, pagal kuriuos labai mažoms ir socialinėms įmonėms iš viso suteiktos 154 137 paskolos, kurių bendra vertė – 2,5 mlrd. EUR; vis dėlto apgailestauja, kad dėl COVID-19 pandemijos ir kitų problemų 2021 m. vėlai pradėta įgyvendinti *EaSI*;

98. pažymi, kad Sąjungoje vidutiniškai daugiau kaip kas penktam asmeniui ir kas ketvirtam vaikui vis dar gresia skurdas ar socialinė atskirtis; primena Sąjunga įsipareigojimą teikti paramą labiausiai skurstantiems asmenims pasitelkiant EPLSAF ir ESF+, siekiant sušvelninti sunkiausių formų skurdą Sąjungoje, pvz., maisto nepriteklių, benamystę ir vaikų skurdą; pažymi, kad EPLSAF kasmet paremia apie 13 mln. žmonių, įskaitant apie 4 mln. jaunesnių nei 15 metų amžiaus vaikų;
99. palankiai vertina glaudų Komisijos bendradarbiavimą su valstybių narių valdžios institucijomis siekiant paspartinti įgyvendinimą vietoje, ypač programų, kurios, kaip manoma, susiduria su sunkumais, atveju, ir padėti joms spręsti pagrindines problemas šioje srityje; pažymi, kad Komisija iš anksto pateikė gaires valstybėms narėms, siekdama užtikrinti, kad jos turėtų pakankamai laiko pasirengti programavimo laikotarpio užbaigimui, ir 2021 m. spalio mėn. priėmė atitinkamas gaires, kurios buvo perduotos valstybėms narėms internetinių seminarų ir mokymo kursų forma;
100. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 243 operacijų imtį, sudarytą taip, kad būtų statistiškai reprezentatyvi visų šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų rūšių atžvilgiu; pažymi, kad Audito Rūmai patikrino Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato (EMPL GD) ir Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato (REGIO GD) metinėse veiklos ataskaitose pateiktą ir tada į Komisijos metinę valdymo ir veiklos ataskaitą įtrauktą tvarkingumo informaciją, taip pat nacionalinių audito institucijų atliktą darbą;
101. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai nustatė, kad klaidų lygis išlaidų kategorijoje „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ buvo reikšmingas, o DFP 2 išlaidų kategorijoje bendras įvertintas klaidų lygis buvo 3,6 proc., palyginti su 3,5 proc. ankstesniais metais; pažymi, kad pagal 2a išlaidų pakategorę įvertintas išlaidų klaidų lygis buvo 4,1 proc.; pastebi, kad Komisijos pranešta bendra rizika atliekant mokėjimą pagal 2 išlaidų kategoriją apskritai siekia 1,7–2,3 proc., o pagal 2a išlaidų pakategorę Komisijos įvertinta rizika atliekant mokėjimą yra 1,8–2,5 proc.; atkreipia dėmesį į Komisijos ir Audito Rūmų pateiktą skaičių skirtumus;
102. palankiai vertina tai, kad Komisija patobulino savo metodiką didžiausiai rizikai įvertinti, bet susirūpinęs pažymi, kad jos užtikrinimo modelyje vis dar yra būdingų rizikų; yra susirūpinęs, kad Komisija pateikia minimalų klaidų lygio vertinimą, kuris nėra galutinis; susirūpinęs pažymi, kad, Audito Rūmų manymu, vykdamas Komisijos dokumentų peržiūras gali būti neaptiktos ir neištaisytos netinkamos finansuoti išlaidos ir jų vertė patvirtinant audito institucijų nurodyto likutinio BEKL pagrįstumą, yra ribota. yra susirūpinęs, kad audito institucijų rizikos įvertinimas ne visada turi įtakos tam, ar jos atrenkamos atitikties auditui;
103. pažymi, kad daugiausiai Audito Rūmų rastų klaidų lėmė netinkamos finansuoti išlaidos, netinkami finansuoti projektai ir vidaus rinkos taisyklių pažeidimai, įskaitant viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymą ir valstybės pagalbos taisyklių pažeidimus;
104. susirūpinęs pažymi, kad pastarųjų penkerių metų Audito Rūmų audito rezultatai rodo, kad šiuo metu taikomos kontrolės priemonės dar nepakankamai kompensuoja šiai sričiai būdingą didelę riziką ir tai ypač pasakytina apie vadovaujančiąsias institucijas, kurių patikrinimai vis dar iš dalies neveiksmingi siekiant užkirsti kelią pažeidimams paramos gavėjų deklaruojamose išlaidose arba juos nustatyti; apgailestauja, kad šioje srityje didžiausią įtaką Audito Rūmų įvertintam klaidų lygiui daro prastas vadovaujančiųjų institucijų sprendimų priėmimas, įskaitant netinkamą finansuoti projektų patvirtinimą ar neteisėtą valstybės pagalbą;
105. susirūpinęs pažymi, kad vis dar yra trūkumų, susijusių su tuo, kaip audito institucijos atlieka ir dokumentuoja savo darbą; yra susirūpinęs, kad daugeliu atveju vykdydami pakartotinį auditą Audito Rūmai rado kiekybiškai įvertinamų klaidų, kurių prieš tai nepastebėjo nacionalinės audito institucijos;

106. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 08/2022 „ERPF parama MVĮ konkurencingumui“ nustatyta, kad valstybės narės nepakankamai tikslingai naudoja ERPF MVĮ konkurencingumui padidinti; yra susirūpinęs, kad ERPF parama reikšmingai nepadidino remiamų MVĮ konkurencingumo, atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad parama pavieniams projektams riboja galimą ERPF poveikį; susirūpinęs pažymi, kad ERPF atrankos procedūros nėra pakankamai konkurencingos ir didžioji dalis paramos teikiama dotacijomis, o ne gražinama pagalba;
107. ragina Komisiją nutraukti bet koki islamizmo ir su islamizmu susijusių organizacijų, taip pat kampanijų, kuriomis šlovinimas ar įteisšinimas hidžabas, finansavimą;

Rekomendacijos

108. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
109. taip pat ragina Komisiją:
- toliau bendradarbiauti su Audito Rūmais siekiant toliau derinti duomenų standartus ir pritaikyti teisės aktų aiškinimą;
  - užtikrinti, kad visuose Sąjungos fonduose, įskaitant pasidalijamąjį valdymą, privalomai ir sistemingai būtų naudojamos tokios IT priemonės, kaip EDES ir *Arachne*, ir užtikrinti geresnį naujų technologijų naudojimą, kad būtų sustiprinta kontrolė ir Sąjungos biudžetas būtų apsaugotas nuo sukčiavimo ir netinkamo lėšų naudojimo;
  - užtikrinti Sąjungos biudžeto apsaugą bendrai ir sistemingai naudojantis skaitmeninėmis ir automatizuotomis ataskaitų teikimo, stebėsenos bei audito sistemomis ir skubiai sukurti integruotą ir sąveikią sistemą, grindžiamą esamomis priemonėmis ir duomenų bazėmis, bet jomis neapsiribojant;
  - teikti ataskaitas apie ankstyvą preventicinį sistemos auditą, atliekamą programavimo laikotarpio pradžioje, kad būtų patvirtintas kontrolės sistemų veiksmingumas valstybėse narėse, įskaitant įdiegtą pažeidimų prevencijos sistemą;
  - bendradarbiauti su valstybių narių audito institucijomis siekiant užtikrinti, kad vykdant nacionalinį auditą būtų tinkamai atsižvelgta į specifinę dvigubo finansavimo riziką, visų pirma su EGADP finansavimu; primygtinai reikalauja, kad Komisija atliktų teminį arba atitikties auditą, pritaikytą didelės rizikos sritims ir (arba) valstybėms narėms;
  - supaprastinti taisykles ir procedūras, parengti privalomus mokymo kursus ir praktinę informaciją pareiškėjams, visų pirma naujiems pareiškėjams, taip pat gerinti pagalbą ir gaires MVĮ, pumpurinėms įmonėms, startuoliams, administravimui ir mokėjimo agentūroms ir visiems kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, nesumažinant kontrolės priemonių kokybės;

Gamtos ištekliai ir aplinka

110. pažymi, kad DFP 3 išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai ir aplinka“ sudaro 31,3 proc. Sąjungos biudžeto, t. y. 56,8 mlrd. EUR: iš šios sumos 38,3 mlrd. EUR (67,3 proc.) išleidžiama tiesioginėms išmokoms iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), 14,6 mlrd. EUR (25,7 proc.) – Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai (EŽŪFKP), 2,5 mlrd. EUR (4,5 proc.) – su rinka susijusioms EŽŪGF išlaidoms, 0,9 mlrd. EUR (1,6 proc.) – jūrų reikalams ir žuvininkystei, 0,4 mlrd. EUR (0,7 proc.) – aplinkos ir klimato politikai (LIFE) ir 0,1 mlrd. EUR (0,2 proc.) – kitoms sritims;
111. pažymi, kad 2021 m. buvo pirmieji dvejų metų BŽŪP pereinamojo laikotarpio metai, per kuriuos įgyvendinant BŽŪP pagal pereinamojo laikotarpio taisykles buvo naudojami Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paketai, sudarantys 2021–2027 m. DFP dalį, o 2014–2020 m. laikotarpio kaimo plėtros programos buvo pratęstos; taip pat pažymi, kad per metus buvo išpareigota skirti ir išmokėta 40,7 mlrd. EUR EŽŪGF lėšų, įtrauktų į 2021 m. biudžetą pagal 2021–2027 m. DFP; pažymi, kad iš 2021 m. išpareigojimų asignavimų EŽŪFKP ir NGEU (17,7 mlrd. EUR) 2021 m. buvo išmokėta 624 mln. EUR suma, o 14 mlrd. EUR iš 2021 m. mokėjimų buvo susiję su išpareigojimais, prisiimtais iki 2021 m.;

112. apgailestauja dėl nepakankamo Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo lėšų naudojimo; pabrėžia, kad iš 5,69 mlrd. EUR EJRF paketo, kuris 2014–2020 m. laikotarpiu numatytas pasidalijamajam valdymui, iki 2021 m. pabaigos buvo išpareigota skirti tik 4,1 mlrd. EUR; pažymi, kad potencialūs paramos gavėjai nepakankamai naudojami EJRF lėšomis tikriausiai dėl to, kad sudėtinga teikti paraiškas dėl lėšų ir jas tvarkyti, ir prašo Komisijos išnagrinėti priežastis;
113. pažymi, kad valstybės narės patvirtino valdymo ir kontrolės sistemas, skirtas dvigubo finansavimo atvejams nustatyti, ir kad yra nustatytos procedūros, kuriomis siekiama ištaisyti tokias situacijas, jei jos susidarytų; taip pat pažymi, kad nustačius kontrolės ir procedūrų trūkumą, Komisija gali rekomenduoti valstybėms narėms atlikti patobulinimus ir prireikus atlikti finansinius patikslinimus, kad būtų apsaugotas Sąjungos biudžetas;
114. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 212 operacijų imtį, sudarytą taip, kad būtų statistiškai reprezentatyvi visų šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų rūšių atžvilgiu; pažymi, kad Audito Rūmai taip pat patikrino Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD ir Klimato politikos GD metinėse veiklos ataskaitose pateiktą ir tada į Komisijos metinę valdymo ir veiklos ataskaitą įtrauktą tvarkingumo informaciją, taip pat atrinktas valstybių narių sistemas;
115. džiaugdamasis pažymi, kad Audito Rūmų nustatytas išlaidų kategorijos „Gamtos išteklių“ klaidų lygis yra arti reikšmingumo ribos ir siekia 1,8 proc., palyginti su praeitą kartą nustatytais 2,0 proc., taip pat kad dauguma nustatytų klaidų yra susijusios su kaimo plėtros ir rinkos priemonių operacijomis; pabrėžia, kad šis skaičius atitinka pačios Komisijos vertinimus; pastebi, kad Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD apskaičiavo, jog rizika atliekant mokėjimą (pakoreguotas klaidų lygis) sudaro apie 1,4 proc. tiesioginių išmokų, 2,9 proc. kaimo plėtros ir 2,1 proc. rinkos priemonių atveju, o tai atitinka Audito Rūmų išvadas; pastebi, kad kitose išlaidų srityse tokio vienodo Audito Rūmų ir Komisijos apskaičiuoto klaidų lygio nėra;
116. pabrėžia, kad Audito Rūmų nustatytas dažniausiai pasitaikantis klaidų šaltinis buvo netinkami finansuoti paramos gavėjai arba išlaidos, administracinės klaidos ir agrarinės aplinkosaugos išpareigojimų nesilaikymas; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai nustatė kelis atvejus, kai valstybių narių institucijos ir Komisija turėjo pakankamai informacijos, kad prieš patvirtindamos išlaidas užkirstų kelią klaidai arba ją aptiktų ir ištaisytų; pabrėžia, kad, Audito Rūmų vertinimu, įvertintas šio skyriaus klaidų lygis būtų 1,2 proc. mažesnis, jei valstybių narių valdžios institucijos ir Komisija (tiesioginio valdymo atveju) būtų tinkamai pasinaudojusios visa savo turima informacija; atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmai tai laiko administravimo klaida, nes nebuvo pasinaudota turima informacija;
117. pripažįsta, kad tiesioginių išmokų, kurios sudaro 67 proc. išlaidų, klaidų rizika yra mažesnė; atkreipia dėmesį, kad jos yra valdomos naudojant Integruotą administravimo ir kontrolės sistemą (IAKS), apimančią Žemės sklypų identifikavimo sistemą (ŽSIS); atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nuomonę, kad IAKS, ir visų pirma ŽSIS, yra veiksminga valdymo ir kontrolės sistema, kuria užtikrinama, kad tiesioginėse išmokose apskritai nebūtų reikšmingų klaidų; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai nustatė, jog klaidų rizika yra didesnė kaimo plėtros, rinkos priemonių ir kitų mokėjimų srityje, kurie sudaro 33 proc. visų išlaidų;
118. atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmai savo Specialiojoje ataskaitoje Nr. 14/2022 „Komisijos atsakas į sukčiavimą bendrojoje žemės ūkio politikos srityje“ nustatė, kad skirtingose BŽŪP mokėjimo programose sukčiavimo rizika skiriasi; džiaugiasi, kad Komisija ėmėsi veiksmų dėl apgaulingų išlaidų; apgailestauja, kad, Audito Rūmų nuomone, veiksmai, kurių ėmėsi Komisija, buvo nepakankamai proaktyvūs kovojant su tam tikra sukčiavimo rizika, pavyzdžiui, neteisėtu žemės grobimu; pabrėžia, kad sukčiautojai gali pasinaudoti valstybių narių patikrinimų trūkumais ir kad Komisija turėtų geriau stebėti nacionalines kovos su sukčiavimu priemones, teikti konkretesnes gaires ir skatinti naudoti naujas technologijas sukčiavimo prevencijai ir nustatymui; susirūpinęs pažymi, kad kai kurios mokėjimo agentūros nurodė, kad reikia daugiau Komisijos praktinių patarimų;

119. apgailestauja, kad Komisijos veiksmai, kuriais siekiama nustatyti sukčiavimą BŽŪP išmokų srityje ir su juo kovoti, nepadedą iš esmės panaikinti rizikos ir piktnaudžiavimo atvejų; primygtinai ragina Komisiją sistemingai vertinti BŽŪP išmokų naudojimą pateikiant didžiausių kiekvienos valstybės narės paramos gavėjų sąrašą ir atitinkamai jį paskelbiant;
120. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 16/2022 „Duomenų naudojimas bendroje žemės ūkio politikoje“ nustatyta, kad naudojant dabartinius duomenis ir priemones pateikiama tik dalis informacijos, kurios reikia deramai informacija pagrįstam politikos formavimui Sąjungos lygmeniu; atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmai nustatė, jog Komisija turi įvairių iniciatyvų geresniam turimų duomenų panaudojimui; apgailestauja, kad Audito Rūmai nustatė, jog šioje srityje vis dar yra kliūčių;
121. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 10/2022 „Dėl LEADER ir bendruomenės inicijuotos vietos plėtros palengvėja dalyvavimas vietos lygmeniu, tačiau vis dar nepakankamai įrodyta papildoma nauda“ nustatyta, kad vietos veiklos grupės palengvina dalyvavimą vietos lygmeniu, tačiau reikia papildomų sąnaudų ir lėti patvirtinimo procesai; yra susirūpinęs, kad dar neparodyta papildoma LEADER ir bendruomenės inicijuotos vietos plėtros nauda;
122. primena, kad svarbu teisingai paskirstyti BŽŪP lėšas, siekiant, viena vertus, išvengti bet kokio netinkamo lėšų panaudojimo, ypač kai jas netinkamai naudoja svarbias politines pareigas einantys turtingi asmenys, elitas ir dideli konglomeratai, ir, kita vertus, sutelkti dėmesį į aktyvius ūkininkus, visapusiškai užsiimančius žemės ūkio veikla;

Rekomendacijos

123. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
124. taip pat ragina Komisiją:
  - a) iš esmės supaprastinti taisykles ir procedūras, parengti privalomus mokymo kursus ir praktinę informaciją pareiškėjams, visų pirma naujiems pareiškėjams, taip pat gerinti pagalbą ir gaires MVĮ, pumpurinėms įmonėms, startuoliams, administravimo ir mokėjimo agentūroms ir visiems kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, nesumažinant kontrolės priemonių kokybės;
  - b) geriau naudoti ir skatinti sistemingai naudoti dirbtinį intelektą bei naujų technologijų, pvz., Sąjungai priklausančių programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“, duomenis, siekiant stebėti ir kontroliuoti, ar tinkamai naudojamos BŽŪP lėšos;
  - c) užtikrinti, kad mokėjimo agentūros privaloma tvarka ir sistemingai naudotų svarbias IT priemones – *Arachne* ir *EDES*, kurios gali būti naudojamos siekiant nustatyti projektus, paramos gavėjus ir rangovus, kuriems kyla sukčiavimo rizika;
  - d) užtikrinti Sąjungos biudžeto apsaugą bendrai ir sistemingai naudojantis skaitmeninėmis ir automatizuotomis ataskaitų teikimo, stebėsenos bei audito sistemomis ir skubiai sukurti integruotą ir sąveikią sistemą, grindžiamą esamomis priemonėmis ir duomenų bazėmis, bet jomis neapsiribojant;
  - e) pateikti BŽŪP taisyklių pakeitimą, kuriuo siekiama užkirsti kelią Sąjungos lėšų išmokėjimui tais atvejais, kai žemė buvo įgyta prievarta arba kai nuosavybė buvo klaidingai deklaruota;
  - f) rinkti ir skelbti duomenis apie didžiausius BŽŪP paramos gavėjus kiekvienoje valstybėje narėje, įskaitant integruotus kitų Sąjungos fondų duomenis;

Migracija ir sienų valdymas, Saugumas ir gynyba

125. palankiai vertina tai, kad 2021–2027 m. programavimo laikotarpiui sukurta 4 DFP išlaidų kategorija „Migracija ir sienų valdymas“, nes taip pabrėžiama susijusių klausimų svarba Sąjungai ir ypač Sąjungos biudžetui; pažymi, kad 2021 m. ši išlaidų kategorija buvo susijusi su 2,5 mlrd. EUR mokėjimų iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (1,2 mlrd. EUR), išorės sienų ir vizų finansinės paramos priemonės (0,4 mlrd. EUR) ir Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros, *Frontex* ir eu-LISA (0,9 mlrd. EUR); atkreipia dėmesį, kad šios išlaidos daugiausia susijusios su iš 2014–2020 m. programavimo laikotarpio likusių projektų ir programų užbaigimu;

126. pažymi, kad DFP 5 išlaidų kategorija „Saugumas ir gynyba“ susijusi su 0,7 mlrd. EUR mokėjimų iš Europos gynybos fondo (0,2 mlrd. EUR), policijos bendradarbiavimo, nusikalstamumo prevencijos, kovos su juo ir krizių valdymo finansinės paramos priemonės (0,2 mlrd. EUR), decentralizuotų agentūrų (0,2 mlrd. EUR), branduolinės saugos ir eksploatavimo nutraukimo (0,1 mlrd. EUR);
127. yra susirūpinęs dėl to, kad iš 28 Audito Rūmų patikrintų operacijų devynios (32 proc.) buvo su klaidomis, kad Audito Rūmai kiekybiškai įvertino šešias klaidas, kurios turėjo įtakos sumoms, mokamoms iš Sąjungos biudžeto, ir kad Audito Rūmai taip pat nustatė šešis teisinių ir finansinių nuostatų nesilaikymo atvejus, kurie neturėjo įtakos Sąjungos biudžetui;
128. atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmai taip pat peržiūrėjo trijų valstybių narių audito institucijų, kurios auditavo savo valstybių narių PMIF / VSF metines ataskaitas, darbą; apgailestaudamas pažymi, kad Audito Rūmai jų ataskaitose aptiko trūkumų, susijusių su atrinktuose projektuose atliktu audito darbu, viešųjų pirkimų procedūromis, netinkamu išlaidų tinkamumo finansuoti tikrinimu ir nepakankama audito seka arba prasta dokumentacija, dėl kurių nebuvo nustatytos netinkamos finansuoti išlaidos, gautos nepatikimos audito išvados ir iš audito institucijų darbo gautas ribotas patikinimas; atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmai parengė rekomendacijas nustatytoms problemoms spręsti;
129. remdamasis Komisijos nario atsakymais į klausimus, į kuriuos atsakoma raštu, pažymi, kad MVĮ dalyvauja EPF kvietimuose teikti paraiškas ir sudaro 43 proc. atrinktuose pasiūlymuose dalyvaujančių subjektų; atkreipia dėmesį, kad Komisija teikia bendro pobūdžio techninę paramą galimiems Europos gynybos fondo paramos gavėjams per Finansavimo ir konkursų portalą; taip pat atkreipia dėmesį, jog Komisija mano, kad MVĮ dalyvavimas EPF kvietimuose teikti paraiškas yra remiamas taikant supaprastintą išlaidų apmokėjimą, kuris yra naudingas visiems dalyviams, bei rengiant informacines dienas; mano, kad MVĮ to gali nepakakti, atsižvelgiant į problemas, su kuriomis susiduria šios įmonės, visų pirma susijusias su tuo, kad jos neturi specifinių žinių apie Sąjungos finansavimą ir neturi administracinių gebėjimų;
130. džiaugdamasis pažymi, kad pirmaisiais EPF kvietimų teikti pasiūlymus metais (2021 m.) 692 atskiri subjektai iš visų valstybių narių (išskyrus Malta) ir Norvegijos dalyvavo galutinėje procedūroje, per kurią buvo atrinktas 61 pasiūlymas, o tai rodo ir aukštą dalyvavimo, ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo lygį; taip pat pažymi, kad rengiant finansuoti atrinktus pasiūlymus vidutiniškai dalyvavo subjektai iš maždaug aštuonių valstybių narių;

Rekomendacijos

131. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
132. be to, ragina Komisiją apsvarstyti Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD Bendro įgyvendinimo centro vykdomą veiklą, susijusią su programos „Europos horizontas“ fondais, siekiant remti MVĮ, pvz., internetinius seminarus ir koordinatorių dienas, ir nukopijuoti sėkmingus Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD Bendro įgyvendinimo centro elementus į EPF, visų pirma siekiant suteikti MVĮ daugiau konkrečių žinių apie Sąjungos finansavimą ir sumažinti joms tenkančią administracinę našą;
133. ragina Audito Rūmus apsvarstyti galimybę savo metinėje ataskaitoje atspindėti skirtingas DFP išlaidų kategorijas kiekvienai išlaidų kategorijai skiriant konkretų skyrį;

Kaimyninės šalys ir pasaulis

134. palankiai vertina 2021 m. priimtą Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“, kaip pagrindinę finansavimo priemonę šioje DFP išlaidų kategorijoje, kuria siekiama palaikyti ir skatinti Sąjungos vertybes, principus ir pagrindinius interesus visame pasaulyje bei padėti skatinti daugiašališkumą ir tvirtesnę partnerystę su Sąjungai nepriklausančiomis šalimis; pažymi, kad KVTBP „Globali Europa“ atspindi didelį pokytį, palyginti su 2014–2020 m. DFP, nes į Sąjungos bendrąjį biudžetą įtrauktas bendradarbiavimas su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalimis partnerėmis, kuris anksčiau buvo finansuojamas iš Europos plėtros fondo; apgailestauja, kad pasaulinio vystymosi projektuose trūksta labiau integruoto požiūrio;

135. primena, kad 2021 m. sausio 16 d. buvo pertvarkytas Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinis direktoratas (DEVCO GD), kuris tapo Tarptautinės partnerystės generaliniu direktoratu (INTPA GD); palankiai vertina išteklių konsolidavimą tarptautinės partnerystės srityje sukūrus KVTBP „Globali Europa“ ir taikant Europos komandos metodą;
136. pažymi, kad 2021 m. pagal išlaidų kategoriją „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ atliktų mokėjimų suma siekė 10,9 mlrd. EUR; atkreipia dėmesį, kad šie mokėjimai buvo išmokėti naudojant įvairias priemones ir įgyvendinimo metodus; susirūpinęs pažymi, kad, Audito Rūmų vertinimu, šios išlaidų kategorijos klaidų rizika yra didelė, nes iš 67 patikrintų operacijų 32 (48 proc.) turėjo klaidų;
137. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė 12 atvejų, kai buvo nesilaikoma teisinių ir finansinių sąlygų, kurie, nors ir neturėjo poveikio Sąjungos biudžetui, tačiau vis tiek kenkia patikimam finansų valdymui ir gali padaryti išlaidas netinkamomis finansuoti; pažymi, kad šie reikalavimų nesilaikymo atvejai yra susiję su projektų atranka ir viešųjų pirkimų taisyklių taikymu bei su prie išlaidų kompensavimo prašymų pridedamų dokumentų pateikimu;
138. atkreipia dėmesį į 2021 m. Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinio direktorato (NEAR GD) atlikto septintojo likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimo rezultatus ir visų pirma į bendrą nustatytą 1,05 proc. LKL, kuris yra mažesnis už 2,0 proc. reikšmingumo ribą; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nurodytus trūkumus, susijusius su LKL nustatymo metodika, visų pirma į tai, kad didelė Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD išlaidų dalis nebuvo įtraukta į LKL imties tiriamąją populiaciją, o tai, Audito Rūmų nuomone, kelia riziką, kad klaidos liks nepastebėtos; yra ypač susirūpinęs, kad Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD nenurodė šių trūkumų savo 2021 m. metinėje veiklos ataskaitoje;
139. atkreipia dėmesį į 2021 m. likutinio klaidų lygio tyrimo, kurį atliko Tarptautinės partnerystės generalinis direktoratas (INTPA GD), rezultatus, kuriuose išskirtas likutinis klaidų lygis iš Sąjungos biudžeto (1,45 proc.) ir iš Europos plėtros fondo (0,91 proc.) vykdytam finansavimui; džiaugiasi, kad Tarptautinės partnerystės GD atsižvelgė į Audito Rūmų rekomendacijas dėl su likutiniu klaidų lygiu susijusių audito pastabų; atkreipia dėmesį į Tarptautinės partnerystės GD pateiktus paaiškinimus dėl jo taikomos likutinio klaidų lygio metodikos ir dėl likutinio klaidų lygio bei atlikto audito darbo skirtumų, taip pat į Audito Rūmų išvadas dėl to darbo; tačiau yra susirūpinęs, kad esminė Audito Rūmų kritika dėl metodikos, visų pirma dėl susijusių sprendimų dėl išlygų, lieka nepakitusi;
140. apgailestauja dėl to, kad probleminė ir neapykantą skatinanti medžiaga vis dar nėra pašalinta iš Palestinos mokyklinių vadovėlių ir mokymosi kortelių; pabrėžia, kad švietimas ir galimybė mokiniams naudotis taikiais ir nešališkais vadovėliais yra labai svarbūs, ypač atsižvelgiant į tai, kad paaugliai vis dažniau įsitraukia į teroristinius išpuolius; pabrėžia, kad Sąjungos finansinė parama Palestinos Administracijai švietimo srityje turi būti teikiama su sąlyga, kad vadovėlių turinys bus suderintas su UNESCO standartais, kaip 2015 m. kovo 17 d. Paryžiuje nusprendė Sąjungos švietimo ministrai, kad bus išbrauktos visos antisemitinės nuorodos ir bus pašalinti neapykantą ir smurtą kurstantys pavyzdžiai, kaip ne kartą buvo prašoma rezoliucijose, pridėtose prie sprendimų dėl 2016, 2018, 2019 ir 2020 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo; todėl prašo Komisijos atidžiai tikrinti, ar Palestinos Administracija nedelsdama keičia visą mokyimo programą;
141. yra susirūpinęs dėl to, kad Vakarų Krante naikinamas ir konfiskuojamas Sąjungos finansuojamų projektų turtas; primena Tarybos poziciją, kurioje ji pareiškė esanti įsipareigojusi užtikrinti, kad visuose Izraelio ir Sąjungos susitarimuose būtų vienareikšmiškai ir aiškiai nurodyta, jog jie netaikomi Izraelio nuo 1967 m. okupuotoms teritorijoms, taip pat kad būtų toliau veiksmingai įgyvendinama esama Sąjungos teisė ir dvišaliai susitarimai, taikytini gyvenvietėse pagamintiems produktams;

142. atkreipia dėmesį į konsorciumo vadovaujamo projekto „Jordanijos pramonės 4.0 ir skaitmeninio inovacijų centras“ (angl. *Jordan Industry 4.0 & Digitalisation Innovation Centre, InJo4.0*) įgyvendinimo sunkumus; pabrėžia, kad projektui trūksta aiškaus valdymo ir administravimo, o pagrindinis konsorciumo partneris valdo projekto išteklius taip, kad partneriai turėjo tik labai ribotas galimybes naudotis projekto ištekliais arba jų iš viso neturėjo, o du partneriai jau nusprendė pasitraukti iš projekto; be to, dėl aiškaus projekto vadovo, kuris veikia kaip projekto koordinatorius, interesų konflikto ir nuogąstavimo, kad pasisavinusi visą intelektinę nuosavybę koordinatoriaus įmonė įgis monopolį, abejoja Komisijos gebėjimu valdyti projektą; ragina Komisiją atlikti nepriklausomą auditą, kad būtų galima susidaryti aiškų vaizdą apie problemas vietoje, užtikrinti teisinį ir skaidrų projekto įgyvendinimą ir parengti apsaugos priemones būsimiems projektams, kad būtų išvengta vienos įmonės asignavimų ir sukurti skaidrūs komunikacijos kanalai projektams trečiojoje šalyje;
143. pažymi, kad svarbu susieti teisinės valstybės sąlygas, taip pat suderinti su Sąjungos bendra užsienio ir saugumo politika; pakartoja, kad PNPP III finansavimas turi būti griežtai susietas su šiais kriterijais ir kad lėšos Vakarų Balkanų šalims neturi būti išmokamos, nebent šie kriterijai būtų aiškiai įvykdyti, kaip pabrėžta Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 01/2022 „ES parama teisinei valstybei Vakarų Balkanuose“;
144. primena, kad vystymosi ir bendradarbiavimo politika siekiama panaikinti skurdą ir sumažinti nelygybę ir kad lėšos turėtų būti skiriamos tik numatytiems paramos gavėjams;

Rekomendacijos

145. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
146. taip pat ragina Komisiją:
- a) persvarstyti Audito Rūmų nurodytų išlaidų kategorijų neįtraukimą ir aiškiai atskleisti savo likutinio klaidų lygio nustatymo metodikos trūkumus;
  - b) geriau informuoti apie savo pateikiamus klaidų lygius Audito Rūmų pateikto klaidų lygio atžvilgiu, geriau paaiškinant skirtumus ir aiškiai nurodant, kad Komisija pritaria Audito Rūmų klaidų lygiui ir pateikia savo pačios skaičiavimus, kad galėtų atlikti išsamesnę analizę, kurioje nagrinėjamos klaidų priežastys;
  - c) užtikrinti, kad būsimi partnerystės susitarimai būtų grindžiami skaidrumo, solidarumo, atsakomybės pasidalijimo, pagarbos žmogaus teisėms, teisinės valstybės ir tarptautinės humanitarinės teisės principais, konkrečiai – prieš žmogaus teisių pažeidimą projektuose trečiojoje šalyje atlikti *ex ante* poveikio žmogaus teisėms vertinimus, taip pat stebėti visą įgyvendinimo etapą ir biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai pateikti rezultatus;
  - d) laikytis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/947⁽²⁾, užtikrinant, kad su migracija susijusios išlaidos KVTBP „Globali Europa“ preliminarieji sudarys 10 % priemonės; užtikrinti visišką skaidrumą, parengiant aišką visų į Sąjungos biudžetą įtrauktų priemonių, naudojamų bendradarbiavimui su trečiosiomis valstybėmis migracijos valdymo srityje finansuoti, apžvalgą, be kita ko, pateikiant informaciją apie finansavimo sumą, tikslą ir šaltinį, taip pat išsamią informaciją apie visas kitas galimas Sąjungos agentūrų, pvz., *Frontex*, teikiamas paramos priemones, siekiant užtikrinti, kad biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija galėtų veiksmingai atlikti savo institucinę Sąjungos biudžeto vykdymo tikrinimo funkciją;
  - e) sudaryti galimybę auditoriams ir biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai susipažinti su visų galutinių paramos gavėjų ir projektų sąrašu ir stiprinti Komisijos pastangas rinkti informaciją apie galutinius Sąjungos lėšų gavėjus Komisijos lygmeniu; ragina Komisiją užtikrinti, kad su teroristinėmis organizacijomis susiję ar jas remiantys asmenys arba grupės nebūtų finansuojami Sąjungos lėšomis;

⁽²⁾ 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 (OL L 209, 2021 6 14, p. 1).

- f) didinti KVTBP „Globali Europa“ finansavimo nuoseklumą ir tvarumą;
- g) pateikti išsamią išlaidų pagal naująją strategiją „Global Gateway“ apžvalgą ir supaprastinti esamas priemones, kad ši strategija „Global Gateway“ būtų įtraukti Sąjungos prioritetai;

Europos viešasis administravimas

- 147. pažymi, kad DFP 7 išlaidų kategorijai „Europos viešasis administravimas“ skirta 5,9 proc. arba 10,7 mlrd. EUR Sąjungos biudžeto ir ją sudaro išlaidos žmogiškiesiems ištekliams ir pensijoms, kurios 2021 proc. sudarė apie 68 proc. visos sumos, taip pat išlaidos pastatams, įrangai, energijai, ryšių ir informacinėms technologijoms; iš šios bendros sumos Komisija išleidžia 6,3 mlrd. EUR (58,5 proc.); likusią dalį išleidžia kitos Sąjungos institucijos ir įstaigos; atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmai teikia atskiras ataskaitas dėl Sąjungos agentūrų, kitų subjektų ir Europos mokyklų; pabrėžia, kad Audito Rūmų įgaliojimai neapima Europos Centrinio Banko finansinio audito;
- 148. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 60 operacijų imtį, sudarytą taip, kad būtų statistiškai reprezentatyvi visų šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų rūšių atžvilgiu; atkreipia dėmesį, kad, be kita ko, Audito Rūmai taip pat patikrino visų institucijų ir įstaigų, tarp jų Europos Komisijos generalinių direktoratų ir tarnybų, visų pirma atsakingų už administracines išlaidas, metinėse veiklos ataskaitose pateiktą tvarkingumo informaciją, kuri vėliau įtraukiama į Komisijos metinę ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą;
- 149. džiaugdamasis pažymi, kad Audito Rūmai padarė išvadą, kad kategorijos „Europos viešasis administravimas“ išlaidose klaidų lygis nebuvo reikšmingas; atkreipia dėmesį, kad naujų Komisijai skirtų rekomendacijų nėra;
- 150. džiaugiasi, kad Audito Rūmai savo Specialiojoje ataskaitoje Nr. 18/2022 „ES institucijos ir COVID-19“ nustatė, kad institucijų veiklos tęstinumo planai iš esmės atitiko pripažintus standartus ir jie buvo jų reagavimo į krizę pagrindas; palankiai vertina tai, kad institucijoms pavyko sumažinti savo pagrindinės veiklos sutrikimus; atkreipia dėmesį, kad pradėtas naujų darbo metodų efektyvumo pasibaigus krizei vertinimas;
- 151. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmų savo Specialiojoje ataskaitoje Nr. 17/2022 „Išorės konsultantai Europos Komisijoje“ nustatyta, kad yra reikšmingų išorės konsultantų ir naudojimosi jų paslaugomis pagrindimo sistemos spragų; atkreipia dėmesį į tai, kad buvo laikomasi viešųjų pirkimų procedūrų, tačiau specifinės rizikos dar nėra tinkamai valdomos; yra susirūpinęs dėl nustatytų trūkumų, susijusių su išorės konsultantų paslaugų valdymu ir naudojimosi jomis; yra susirūpinęs dėl dalinio Komisijos valdymo informacijos tikslumo ir dėl silpno sistemingo jos ataskaitų teikimo;

Europos mokyklos

- 152. džiaugdamasis pažymi, kad Audito Rūmai 2021 m. Europos mokyklų galutinėse konsoliduotuosiose metinėse ataskaitose nenustatė reikšmingų klaidų; palankiai vertina Audito Rūmų akcentuotus patobulinimus atskirose ir konsoliduotose finansinėse ataskaitose;
- 153. susirūpinęs pažymi trūkumus, kurie nustatyti Centrinio biuro ir dviejų Audito Rūmų atrinktų mokyklų vidinės kontrolės sistemose, visų pirma dėl jų įdarbinimo, viešųjų pirkimų ir mokėjimų procedūrų; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai negali patvirtinti, kad 2021 m. mokyklų finansų valdymas visiškai atitiko Finansinį reglamentą ir Tarnybos nuostatus;

Rekomendacijos

- 154. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją ir Europos mokyklų centrinių biurą pagal jų atitinkamus įgaliojimus nedelsiant jas įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie įgyvendinimo pažangą; ragina užtikrinti visapusišką Europos mokyklų sistemos parlamentinę kontrolę, kad būtų padidinta atskaitomybė ir pagerintas valdymas;

155. taip pat ragina Komisiją:

- a) tęsti darbą siekiant užtikrinti lyčių lygybę visais valdymo lygmenimis iki dabartinės Komisijos kadencijos pabaigos ir pateikti pagal lytį suskirstytus duomenis;
- b) tęsti savo darbą siekiant užtikrinti tinkamą geografinę savo darbuotojų pusiausvyrą visais lygmenimis, ypač vyresniosios vadovybės lygmeniu, kur vis dar vyrauja didelis disbalansas, kartu laikantis Tarnybos nuostatuose nustatytų reikalavimų, susijusių su kandidatų kompetencija ir nuopelnais; pabrėžia, kad pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų 27 straipsnį Komisija, kaip ir visos Sąjungos institucijos, turi užtikrinti, kad būtų proporcingai atstovaujama visoms valstybėms narėms;
- c) imtis visų būtinų veiksmy, kad būtų toliau kuriama įvairesnė ir įtraukesnė darbo aplinka bei kultūra, imantis neįgaliesiems palankių veiksmy, įskaitant patekimo į pastatus gerinimą;
- d) pateikti analizę apie vis didesnio sutartininkų skaičiaus įdarbinimo, dėl kurio Parlamentas nuolat reiškia susirūpinimą, poveikį;
- e) nustatyti aiškias taisykles dėl „sukamųjų durų“ reiškinio, visų pirma Komisijos nariams ir buvusiems vyresniesiems pareigūnams, kurie baigę tarnybą vykdo naują veiklą, taip pat agentūrose;
- f) pirmauti pranešėjų apsaugos srityje, padedant pagrindus vienodesniam reglamentavimui tarp visų institucijų, remiantis geriausia patirtimi ir aukštesniais standartais;

Su COVID-19 susijusi parama

156. apgailestauja, kad Komisija dar nepaskelbė išsamios ataskaitos dėl su COVID-19 susijusių išlaidų, finansuojamų iš Sąjungos biudžeto;
157. atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 28/2022 „Paramos priemonė nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE)“ nustatyta, kad priemonė SURE buvo savalaikis atsakas mažinant nedarbo riziką COVID-19 pandemijos metu ir kad ji lėmė ribotą finansinę riziką Sąjungos biudžetui; palankiai vertina tai, kad paskolos pagal priemonę SURE padėjo finansuoti nacionalines darbo vietų išsaugojimo programas, kad COVID-19 krizės metu nedidėtų nedarbas; apgailestauja, kad priemonės SURE poveikio negalima visapusiškai įvertinti dėl ribotų stebėsenos duomenų ir *ex post* vertinimo nebuvimo; ragina Komisiją gerokai pagerinti duomenų stebėseną ir skirti labai reikalingus išteklius, kad būtų galima patikimai įvertinti jos programų ir politikos rezultatus ir išvadas; pabrėžia, kad nuolatinis *ex post* vertinimų trūkumas neleidžia planuoti būsimo Sąjungos biudžeto remiantis faktais;
158. atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 19/2022 „COVID-19 vakcinų pirkimas Europos Sąjungoje“ nurodyta, kad Sąjunga sukūrė specialiai COVID-19 vakcinoms pritaikytą viešųjų pirkimų sistemą; pažymi, kad derybomis valstybėms narėms buvo užtikrintas įvairus vakcinų krepšelis; pažymi, kad Komisija rėmė sutarčių įgyvendinimą, tačiau turėjo ribotų svirtų, kad įveiktų tiekimo sunkumus; apgailestauja, kad Komisija Audito Rūmams nepateikė papildomos informacijos, susijusios su šių sutarčių turiniu; pabrėžia, kad kiekviena Sąjungos institucija, valstybė narė ir viešas ar privatus Sąjungos lėšų gavėjas privalo atskleisti visus susijusius dokumentus, įskaitant informaciją apie Komisijos vedamas preliminarines derybas, gavus oficialų Audito Rūmų prašymą, kuris yra vykdomo audito dalis; primena Europos Parlamento rekomendaciją, pateiktą jo 2020 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo rezoliucijoje, susijusią su prieiga prie tekstinių pranešimų, kuriais buvo keičiamasi su farmacijos bendrove dėl COVID-19 vakcinų pirkimo;
159. apgailestauja dėl to, kad Komisija vis dar skaidriai nepateikė informacijos apie derybas su vakcinų gamintojais, tokiu būdu palikdama erdvės įtarimams; dar kartą palankiai vertina Europos ombudsmeno sprendimą prašyti Komisijos pirmininko pateikti aiškią ir konkrečią informaciją apie derybas su vakcinų gamintojais ir užtikrinti didesnę sudarytų sutarčių skaidrumą;
160. apgailestauja, kad Europos Komisijos pirmininkas neatvyko į klausymą su specializuotais Europos Parlamento komitetais, kad pateiktų konkrečius atsakymus Europos piliečių tiesiogiai išrinktiems Parlamento nariams, o tai reiškia, kad piliečiams neteikiama pakankamai informacijos;

Rekomendacijos

161. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
162. taip pat ragina Komisiją:
- a) visapusiškai informuoti apie su COVID-19 susijusias išlaidas ir teikti ataskaitas biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, įskaitant vakcinų pirkimo sutarčių pristatymą;
  - b) patikrinti, ar COVID-19 vakcinų gamintojai laikosi išankstinių pirkimo sutarčių sąlygų, visų pirma dėl gamybos išlaidų sąmatų, išankstinio finansavimo naudojimo ir, kai taikytina, pelno nesiekimo sąlygų, ir prireikus imtis taisomųjų priemonių bei išsamiai informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją;
  - c) dalyvauti klausymuose Europos Parlamente dėl derybų ir sutarčių su vakcinų gamintojais;

II SKYRIUS

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP)**Bendrosios pastabos**

163. pabrėžia, kad COVID-19 pandemijos protrūkis staiga pakeitė Sąjungos ekonomines ir socialines perspektyvas, todėl reikėjo sutelkti bendras pastangas, kuriomis 2020 m. gruodžio mėn. buvo pasiektas susitarimas dėl Europos ekonomikos gaivinimo priemonių rinkinio, įskaitant EGADP, taip pat dėl 2021–2027 m. DFP; primena, kad EGADP yra laikina ekonomikos gaivinimo priemonė, pagrįsta veiklos rezultatais, t. y. mokėjimai yra susiję su tuo, ar pasiektos tarpinės reikšmės ir tikslai, susiję su nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktomis reformomis ir investicijomis; pabrėžia, kad, nors EGADP finansuojama išleidžiant skolos vertybinius popierius, atkreipia dėmesį į tai, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamente (toliau – EGADP reglamentas) numatyta, jog ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais turi būti pasiekti klimato ir skaitmeninių išlaidų tikslai ir tinkamai prisidedama prie Sąjungai svarbių politikos sričių; primena, kad kiekvienu nacionaliniu planu turėtų būti veiksmingai sprendžiami visi Europos semestre, ypač Tarybos priimtose konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, nustatyti uždaviniai arba didelė jų dalis; pabrėžia EGADP pridėtinę vertę remiant precedento neturinčią reformų ir investicijų darbotvarkę, kuria siekiama spręsti konkrečius iššūkius, su kuriais susiduria valstybės narės;
164. pažymi, kad 2021 m. Komisija patvirtino 22 nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, pagal kuriuos įsipareigojo skirti 154 mlrd. EUR vertės paskolų ir 291 mlrd. EUR vertės dotacijų; pažymi, kad Komisija išmokėjo išankstinį finansavimą paskoloms, kurio bendra vertė siekia 18 mlrd. EUR, o didžiausias sumas gavo Italija (15,9 mlrd. EUR) ir Graikija (1,65 mlrd. EUR); primena, kad Tarybai patvirtintus nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus valstybės narės galėjo gauti išankstinį finansavimą, sudarantį iki 13 proc. finansinio įnašo; pažymi, kad Komisija išmokėjo išankstinį finansavimą dotacijomis kurio bendra vertė siekia 36,3 mlrd. EUR, o didžiausias sumas gavo Ispanija (9,04 mlrd. EUR) ir Italija (8,95 mlrd. EUR); pažymi, kad Komisija išmokėjo Ispanijai vieną 10,0 mlrd. EUR vertės mokėjimą; pažymi, kad pagal Komisijos ir Ispanijos Karalystės finansinio susitarimo 5 straipsnio 3 dalį kartu su mokėjimu Ispanijai buvo atlikta 1,5 mlrd. EUR išankstinio finansavimo tarpuskaita iš 9,04 mlrd. EUR, gautų tos valstybės narės kaip išankstinis finansavimas;
165. atkreipia dėmesį į Komisijos veiklą leidžiant vertybinius popierius tarptautinėse kapitalo rinkose, kurie būtini finansuoti EGADP ir už kuriuos iki 2021 m. pabaigos Komisija pritraukė 71,0 mlrd. EUR ilgalaikio finansavimo ir 20 mlrd. EUR trumpalaikio finansavimo lėšų; atkreipia dėmesį į tai, kad buvo išleista pirmoji 12,0 mlrd. EUR vertės NGEU žalioji obligacija, kurios atžvilgiu reikės teikti ataskaitas dėl tikslaus žaliųjų obligacijų pajamų panaudojimo ir investicijų poveikio; primena apie Audito Rūmų nustatytas problemas, susijusias su veiksmingumo ataskaitomis, taip pat apie reputacinę ir finansinę riziką, kuri gali kilti žaliosioms obligacijoms; mano, kad dėl šių pasiskolintų sumų patirtos pirmosios palūkanų išlaidos, įskaitant daugiau kaip 20 mlrd. EUR neigiamą palūkanų normą už ECB indėlių; atkreipia dėmesį į dėl NGEU finansavimo poreikių atsiradusią palūkanų normos riziką Sąjungos biudžetui;

166. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų 2021 m. metinėje ataskaitoje pateiktą pastabą dėl EGADP ir vienintelio 2021 m. atlikto mokėjimo Ispanijai; pažymi, kad Audito Rūmai išnagrino Komisijos *ex ante* darbą, susijusį su visomis su šiuo mokėjimu susijusiomis tarpinėmis reikšmėmis, įvertindami, ar Komisija surinko pakankamai ir tinkamų įrodymų, kad pagrįstų savo vertinimą, ar tinkamai įvykdytos į mokėjimo prašymą įtrauktos tarpinės reikšmės; pažymi, kad Audito Rūmai nenagrino kitų 2021 m. mokėjimų; susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmai negalės įvertinti visų tarpinių reikšmių, susijusių su būsimais mokėjimais visoms valstybėms narėms, o tai turės įtakos jų būsimoms analizėms; vis dėlto siūlo Audito Rūmams į savo 2022 m. imtį įtraukti visų 2022 m. atliktų mokėjimų tarpines ir siektinas reikšmes;
167. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad, kalbant apie 2021 m. Ispanijai atliktą mokėjimą, viena iš tarpinių reikšmių nebuvo patenkinamai įvykdyta; apgailestaudamas pažymi, kad Audito Rūmai negalėjo kiekybiškai įvertinti šios klaidos, nes reikėjo laiku parengti metodiką, kurią taikant būtų galima kiekybiškai įvertinti poveikį (dalina) neįvykdžius tarpinės ar siektinos reikšmės; atkreipia dėmesį į tai, kad Komisijos vidaus auditorius savo 2021 m. bendroje nuomonėje dėl Komisijos finansų valdymo pabrėžė, kad nėra tokios metodikos; apgailestauja, kad prieš atlikdama mokėjimus Komisija neparengė griežtesnės metodikos; mano, kad Komisija elgiasi apalaidžiai, jei prieš atlikdama mokėjimus neparengia tokios metodikos, nes dėl to kyla abejonių, ar Komisija deramai vertina tarpinių ir siektinų reikšmių patenkinamą įgyvendinimą; tačiau palankiai vertina tai, kad Komisija, atsižvelgdama į pakartotinius biudžeto įvykdymą tvirtinančios institucijos ir Audito Rūmų raginimus, 2023 m. vasario 21 d. priėmė komunikatą dėl EGADP, įskaitant du priedus, kuriuose pateikiama tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo pagal EGADP reglamentą sistema ir Komisijos metodika dėl mokėjimų sustabdymo nustatymo pagal EGADP reglamentą;
168. palankiai vertina Komisijos darbą siekiant ištaisyti tai, kad nėra pirmųjų 23 mokėjimų pagal EGADP metodikos; pažymi, kad pagal šią metodiką Komisija turėtų galėti nustatyti sumą, kurios mokėjimas turi būti sustabdytas, jei tarpinė ar siektina reikšmė nėra patenkinamai pasiekta, visapusiškai laikantis vienodo požiūrio ir proporcingumo principų; pažymi, kad apskaičiuojant stabdytiną sumą bus atsižvelgta tiek į tai, kad EGADP grindžiamas veiklos rezultatais, tiek į unikalų reformų ir investicijų derinį, taip pat į tai, kad ne visomis priemonėmis vienodai prisidedama prie NEGADP tikslų įgyvendinimo; vis dėlto pažymi, kad tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo sistemoje trūksta paaiškinimų, pvz., kodėl atliekant vertinimą neturėtų būti atsižvelgiama į tikrinimo mechanizmą ir stebėsenos etapus, kaip aprašyta veiklos susitarime, ir kodėl *de minimis* riba apibrėžiama kaip maždaug 5 proc. ar mažesnis nuokrypis; pabrėžia, kad atitinkamų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių „patenkinamo įgyvendinimo“ apibrėžtys pateikiamos vartojant terminus, kurie nėra aiškiai apibrėžti ir apima subjektyvius elementus, pvz., minimalų nukrypimą nuo oficialaus reikalavimo, ribotus ir proporcingus vėlavimus bei minimalų nukrypimą nuo esminio reikalavimo; prašo pateikti papildomų paaiškinimų šiuo klausimu ir ragina laikytis aiškaus ir visapusiško požiūrio vertinant nukrypimus, siekiant užtikrinti, kad jie būtų ribojami reikiamu mastu; mano, kad reikėtų toliau tobulinti mokėjimų sustabdymo metodiką, kiek tai susiję su investicijų komponentu, siekiant geriau susieti atitinkamas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes su realiai patirtomis išlaidomis; pabrėžia, kad turėtų būti nuolat vertinama padaryta pažanga siekiant užtikrinti, kad nebūtų smarkiai vėluojama įgyvendinti tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes;
169. pažymi, kad mokėjimų sustabdymo nustatymo metodikoje nepaaiškinta, kaip pasirinktos koeficientų vertės, be to, joje yra subjektyvių elementų, pvz., patikslintos vieneto vertės padidinimas arba sumažinimas ir terminų, kurie nėra aiškiai apibrėžti, pvz., didelės svarbos investicijos arba ypatingos svarbos reformos; prašo pateikti papildomų paaiškinimų;
170. atkreipia dėmesį į išvadą, padarytas po Biudžeto kontrolės komiteto komandiruotės į Ispaniją 2023 m. vasario 20–23 d., kuriose buvo pripažinta, kad iškilo sunkumų, susijusių su visišku Ispanijos EGADP lėšų valdymo ir kontrolės platformos *CoFFEE* įgyvendinimu, ypač atsižvelgiant į sąveikumo su regioninėmis ir Sąjungos platformomis trūkumą ir tai, kad sistema nebuvo visapusiškai veikianti; pažymi, kad Komisija įvertino, jog atitinkama Ispanijos ekonomikos atkūrimo plano tarpinė reikšmė yra patenkinamai įgyvendinta ir veikė visu pajėgumu tuo metu, kai to dar nebuvo; pripažįsta, kad Komisija paprašė papildomos informacijos ir nustatė trūkumų, susijusių su informacijos rinkimu; pripažįsta, kad sistema gali tapti tvirta centrinės valdžios vidaus kontrolės sistema; rekomenduoja gerinti sistemos sąveikumą su atitinkamomis sistemomis Sąjungos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis; pabrėžia, jog reikėtų didinti skaidrumą, kad regionai galėtų dalytis geriausia patirtimi ir užtikrinti, kad tinkama informacija ir apibendrinti skaitmeniniai duomenys būtų lengvai prieinami visuomenei su šiuolaikinėmis paieškos funkcijomis;

171. pažymi, kad Komisijos vidaus audito tarnyba pradėjo vykdyti audito užduotį, susijusią su 2021 m. NGEU programa; pažymi, kad po atlikto darbo vidaus auditorius savo 2021 m. bendrojoje nuomonėje dėl Komisijos finansų valdymo taip pat atkreipia dėmesį į poreikį tęsti darbą, susijusį su kontrolės priemonių kūrimu ir tinkamo finansų valdymo užtikrinimu bei audito ir kontrolės strategijomis; mano, kad vidaus auditorius yra svarbus vidaus stabdžių ir atsvarų sistemos elementas Komisijoje ir kad iš jo audito veiklos gauta nepriklausoma ir objektyvi informacija yra būtina, kad vidaus auditorius galėtų veiksmingai veikti; atkreipia dėmesį į tai, kad pagal tarptautinius vidaus audito standartus Vidaus audito tarnyba turėtų apsvarstyti galimybę geriau koordinuoti savo darbą su Audito Rūmais kaip išorės auditoriumi;
172. primena Biudžeto kontrolės komiteto nuomonę Biudžeto komitetui ir Ekonomikos ir pinigų politikos komitetui dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma EGADP; primena, kad jame raginama sudaryti visų Priemonės galutinių gavėjų ir projektų sąrašą, visapusiškai laikantis duomenų apsaugos reikalavimų, taip pat audito ir kontrolės tikslais saugoti įrašus apie ekonominės veiklos vykdytojus ir jų tikruosius savininkus; mano, kad EGADP reglamento 22 straipsnio 2 dalies d punkte valstybėms narėms nustatytas reikalavimas saugoti šiuos įrašus i) audito ir kontrolės tikslais ir ii) siekiant teikti palyginamą informaciją apie lėšų naudojimą; be to, pažymi, kad pagal 22 straipsnio 3 dalies nuostatas reikalaujama, kad vykdant biudžeto įvykdymo patvirtinimą biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai būtų suteikta galimybė susipažinti su atitinkamais duomenimis, kuriais disponuoja Komisija; pažymi, kad šių duomenų gali prašyti nacionalinės kontrolės, tyrimo ir audito įstaigos arba Sąjungos lygmeniu, kaip nurodyta EGADP reglamento 22 straipsnio 2 dalies e punkte, Komisija, taip pat OLAF, Europos prokuratūra ir Audito Rūmai; apgailestauja, kad trūksta informacijos apie Sąjungos finansinių interesų apsaugą išmokant išmokas;
173. palankiai vertina per tarpinstitucines derybas pasiektą susitarimą dėl „REPowerEU“ reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas EGADP reglamentas, kad iki 2024 m. vasario mėn. būtų privaloma du kartus per metus paskelbti 100 didžiausių „REPowerEU“ ir EGADP gavėjų kiekvienoje valstybėje narėje; pažymi, kad 2023 m. vasario 1 d. priimtose gairėse Komisija paragino valstybes nares tokį sąrašą skelbti jau nuo 2023 m. balandžio mėn., kad būtų padidintas EGADP skaidrumas; tačiau mano, kad tai nepakeičia reikalavimo už kiekvienus finansinius metus pateikti visų galutinių gavėjų ir projektų sąrašą auditoriams ir biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai;
174. pažymi, kad NGEU, sanglaudos ir kaimo plėtros programas įgyvendinančios Komisijos tarnybos informavo biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją, kad jos *ex ante* koordinavo veiksmus, siekiant išvengti dvigubo veiklos, kuriai gali būti skirtas finansavimas pagal šias programas, finansavimo; mano, kad, siekiant nustatyti dvigubo finansavimo atvejus, valstybės narės privalo atlikti *ex post* patikrinimus galutinių gavėjų lygmeniu; pakartoja, kad svarbu Sąjungos lygmeniu turėti vieną privalomą integruotą informacijos ir stebėsenos sistemą, kuri užtikrintų Sąjungos ir nacionalinių sistemų sąveikumą, kad, *inter alia*, būtų nustatyti dvigubo finansavimo ir netinkamo lėšų naudojimo atvejai valstybėse narėse;
175. atkreipia dėmesį į Komisijos požiūrį į viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos taisyklių laikymąsi vykdant investicijas pagal EGADP, t. y. pasikliauti nacionalinėmis sistemomis ir imtis pažeidimo nagrinėjimo procedūrų tais atvejais, kai valstybėse narėse nustatomi neatitikties atvejai; mano, kad tai nebūtinai nukreipta prieš gavėjus, kurie naudojosi nesąžiningu pranašumu reikalavimų nesilaikymo atvejais; pripažįsta, kad, laikantis nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, pagrindinė atsakomybė šiuo atžvilgiu tenka valstybėms narėms, kurios privalo įdiegti tinkamas kontrolės sistemas ir laikytis visų atitinkamų nacionalinės ir Europos teisės aktų, įskaitant viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos taisykles; primena, kad Audito Rūmai ankstesnėse biudžeto įvykdymo patvirtinimo ataskaitose ne kartą yra nustatę, kad tam tikrų nacionalinių institucijų ar sertifikavimo įstaigų darbuose yra per daug klaidų ir jos yra nepatikimos; todėl pabrėžia, kad Komisijai tenka likusi atsakomybė užtikrinti, kad būtų įdiegtos veiksmingos ir efektyvios vidaus kontrolės sistemos, kuriomis užtikrinama atitiktis visoms Sąjungos ir nacionalinėms taisyklėms, įskaitant, visų pirma, viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos taisykles, taip pat sukčiavimo, korupcijos, interesų konfliktų ir dvigubo finansavimo prevencijos ir nustatymo taisyklės, ir įsikišti tais atvejais, kai valstybės narės nesiima veiksmų, kaip reikalaujama EGADP reglamente, įskaitant dalinius mokėjimus, kai nesilaikoma viešųjų pirkimų reikalavimų; atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina Komisijos audito strategiją ir 2022 m. 16 valstybių narių pradėtą ES finansinių interesų apsaugos sistemų auditą, taip pat planus iki 2023 m. pabaigos apimti visas valstybes nares;

176. yra susirūpinęs, kad dėl valstybių narių taikomų kontrolės sistemų kokybės ir sudėtingumo skirtumų gali atsirasti pagal EGADP skiriamų lėšų vidaus kontrolės sistemos trūkumų valstybėse narėse; yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų nuomonėje 04/2022 dėl Komisijos pasiūlymo dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų „REPowerEU“ skyrių pateiktos pastabos, kad nėra veiksmingo pranešimo apie sukčiavimą mechanizmo, kuris leistų nuolat stebėti ir prižiūrėti Sąjungos finansinių interesų apsaugą, kiek tai susiję su EGADP; yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų pastabos, kad valstybės narės neprivalo pranešti Komisijai apie įtarimus sukčiavimu pagal EGADP per Pažeidimų valdymo sistemą ir Europos prokuratūrai, kaip numatyta atitinkamuose reglamentuose; yra susirūpinęs dėl ne kartą iš OLAF, Europos prokuratūros, Europolo ir kitų kompetentingų įstaigų gautų įspėjimų, kad mažiau veiksminga vidaus kontrolės sistema gali paskatinti piktnaudžiavimą, sukčiavimą ir organizuotą nusikalstamumą;
177. primena, kad Komisija turi įgyvendinti EGADP taikydama tiesioginį valdymą pagal atitinkamas taisykles, priimtas pagal SESV 322 straipsnį, visų pirma pagal Finansinį reglamentą ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 ⁽³⁾ dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo; pakartoja, kad teisinės valstybės sąlygų taikymo mechanizmo veiksmingumas iš dalies priklauso nuo informacijos, kuri gaunama iš Sąjungos lygmens auditų ir tyrimų, o šios informacijos neturėjimas gali turėti neigiamos įtakos mechanizmo veiksmingumui;
178. yra susirūpinęs dėl nepakankamo vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo rengiant nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus ir dėl jų nedidelės įtakos galutinei nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų versijai; pabrėžia, kad visose valstybėse narėse turėtų būti laikomasi įtraukaus požiūrio, be kita ko, taikant bendro valdymo metodą, siekiant užtikrinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, pilietinės visuomenės organizacijos, socialiniai partneriai, akademinė bendruomenė ar kiti atitinkami suinteresuotieji subjektai būtų tinkamai įtraukti į nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimą ir įgyvendinimą; ragina remiantis aiškiais, sąžiningais, skaidriais ir nepolitiniiais principais juos įtraukti į nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą, kiek tai įmanoma pagal nacionalinę teisinę sistemą;
179. Ragina Komisiją užtikrinti, kad valstybės narės, siekdamos apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, be jokių išimčių taikytų visiško korupcijos netoleravimo metodą, įskaitant griežtą *ex ante* kontrolę siekiant užkirsti kelią lėšų pasisavinimui, sukčiavimui ir interesų konfliktams ir juos nustatyti;

Ataskaitų teikimas dėl EGADP įgyvendinimo

180. atkreipia dėmesį į Komisijos ataskaitas dėl EGADP įgyvendinimo Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinėje, kaip nurodyta EGADP reglamento 30 straipsnyje; pažymi, kad iki šiol didžioji dalis ataskaitų, visų pirma dėl bendrų rodiklių, yra apie tikėtinus, o ne apie pasiektus rezultatus; primena, kad tą pačią problemą nurodė ir Audito Rūmai savo Specialiojoje ataskaitoje Nr. 09/2022 dėl klimato srities išlaidų;
181. atkreipia dėmesį į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinę, kurioje Komisija praneša apie pažangą įgyvendinant EGADP; mano, kad pateikta informacija yra naudinga, atsižvelgiant į turimos informacijos kiekį; palankiai vertina tai, kad įtrauktas išsamus pasiektų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių sąrašas, kuriame nurodoma padaryta pažanga visose valstybėse narėse ir politikos ramsčiuose; vis dėlto mano, kad jis turėtų būti toliau plėtojamas įtraukiant papildomą informaciją apie EGADP įgyvendinimo pažangą ir faktinius rezultatus; mano, kad turėtų būti suprantamai nurodoma faktinė konkrečiais rodikliais pasiekta pažanga, o ne tik biudžete numatyta ar tikėtina pažanga;
182. ragina Komisiją inicijuoti specialią ir išsamią rezultatų suvestinę, skirtą teisinės valstybės tarpiniams tikslams, atsižvelgiant į valstybių narių reformas ir į tai, kiek jos atitinka tarpinius tikslus ir ESTT praktiką, dalyvaujant visoms kompetentingoms Komisijos tarnyboms ir nepriklausomai akademinėi ir pilietinei visuomenei;

⁽³⁾ 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1).

183. pripažįsta, kad EGADP rezultatų suvestinėje yra išsamūs ir naudingi oficialių dokumentų saugykla, suteikianti galimybę susipažinti su svarbiausiais susitarimais, kurie pasiekti su valstybėmis narėmis nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, bei susijusiais dokumentais, pvz., Komisijos preliminarium mokėjimų valstybėms narėms vertinimu; pažymi, kad pagal EGADP reglamentą galima atsekti finansinius srautus iš Sąjungos lygmens iki valstybių narių, kaip EGADP paramos gavėjų, lygmens pagal EGADP reglamento 22 straipsnio 1 dalį, visų pirma kiekvienai valstybei narei skirtas ir išmokėtas dotacijas ir paskolas, ir taip sudaromos sąlygos pateikti faktinio EGADP įgyvendinimo tuo lygmeniu apžvalgą; primena, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinėje nėra galimybės sekti finansų srautus iš Sąjungos lygmens iki galutinių gavėjų valstybėse narėse ir nėra galimybės aiškiai apžvelgti su tuo susijusį faktinį EGADP įgyvendinimą;
184. primena EGADP reglamento 4 straipsnio 2 dalį, kurioje teigiama, kad konkretus EGADP tikslas – teikti valstybėms narėms finansinę paramą, kad būtų pasiektos jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nustatytos reformų ir investicijų tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės; supranta, kad pagal EGADP reglamento 5 straipsnio 1 dalį neabejotinai draudžiama, jog EGADP lėšos būtų naudojamos periodinėms nacionalinėms biudžeto išlaidoms pakeisti; vis dėlto yra susirūpinęs dėl pirmųjų požymių, kad negalima atmesti galimybės, jog kai kuriose valstybėse narėse lėšos iš EGADP bus naudojamos pakeisti nacionalines išlaidas; mano, kad būtina atlikti nacionalinių išlaidų analizę siekiant nustatyti, koku mastu pagal EGADP skirtas finansavimas iš tiesų buvo papildomas ir nebuvo panaudotas siekiant pakeisti periodines nacionalines išlaidas; primena, kad pagal EGADP šiuo etapu nėra informacijos apie tai, kas atsitiko su valstybių narių gautu išankstiniu finansavimu, dėl kurio dar nepatirtos su investicijomis susijusios išlaidos; ragina Komisiją atlikti atitinkamus auditus ir kontrolę siekiant patvirtinti papildomumą; be to, pažymi, kad Komisija parengė gaires, kaip aiškinti dvigubą finansavimą, ir pateikė valstybėms narėms aiškią informaciją, kad būtų užtikrinta sinergija ir išvengta dvigubo finansavimo; taip pat pažymi, kad valstybės narės praneša apie iš kitų fondų gautą finansavimą priemonėms pagal EGADP;
185. primena, kad mokėjimus patvirtinančių dokumentų saugojimas yra svarbus patikimo finansų valdymo principas; yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų išvados, kad audito seka buvo nepakankama, kad apimtų visus elementus, laikomus svarbiais vertinimo procese, dviejų tarpinių reikšmių, susijusių su pirmuoju mokėjimo prašymu, atveju; visų pirma primena Audito Rūmų išvadą dėl 215 tarpinės reikšmės ir Komisijos atsakymą į šią išvadą, kuriame paaiškinama, kad teigiamas Komisijos vertinimas buvo pagrįstas DATAESTUR interneto svetainės turinio analize, įskaitant 2021 m. spalio ir lapkričio mėn. padarytas momentines ekrano kopijas; pažymi, kad Komisija pripažino, jog šios momentinės ekrano kopijos buvo registruojamos nesilaikant vidaus gairių ir kad būtų galima pagerinti įrašų tvarkymą; primena biudžeto įvykdymą tvirtinančios institucijos klausimą, į kurį atsakoma raštu, kuriame prašoma šios analizės ir Komisijos atsakymą, kad ji neparašė nei analizės, nei išsamios ataskaitos šiuo klausimu, bet keli Komisijos darbuotojai peržiūrėjo DATAESTUR svetainę ir patvirtino, kad reikiama informacija buvo; pažymi, kad tai gali neatitikti gero finansų valdymo principo;
186. pripažįsta, kad Komisija sukūrė specialią IT priemonę, skirtą valstybių narių ataskaitoms dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo teikti („Fenix“); vis dėlto yra susirūpinęs dėl to, kad Audito Rūmų prieiga prie šios sistemos yra ribota tiek prieigą turinčių asmenų skaičiaus, tiek prieigos apimties požiūriu; palankiai vertina tai, kad Komisija priemonėje *Arachne* sukūrė funkciją, leidžiančią į priemonę įtraukti duomenis iš EGADP apie investicijas ir siektinas reikšmes; primygtinai ragina valstybes nares į priemonę *Arachne* įkelti išsamius ir visapusiškus duomenis apie EGADP;
187. atkreipia dėmesį į tai, kad Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato (ECFIN GD) 2021 m. patikinimo pareiškimas skiriasi nuo visų kitų generalinių direktoratų patikinimo pareiškimų; pažymi, kad šis pareiškimas yra susijęs su pagrindinių operacijų teisėtumu ir tvarkingumu, kurios yra suderintos su kitais generaliniais direktoratais; taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad įtraukta dalis „EGADP reglamento 22 straipsnio 5 dalies įgyvendinimas“; atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą į biudžeto įvykdymą tvirtinančios institucijos klausimus, į kuriuos atsakoma raštu, kad „skiriasi tik forma, bet ne teikiamo patikinimo lygis“; taip pat pažymi, kad pagal EGADP reglamento 22 straipsnio 5 dalį ir laikantis veiklos rezultatais grindžiamo požiūrio pareiškia apsaugoti Sąjungos finansinius interesus tenka valstybei narei; be to, atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad ji, atlikdama pradinį kiekvienos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo programos vertinimą ir atlikdama sistemų, kurias valstybės narės įdiegė Sąjungos

finansiniams interesams apsaugoti, auditus, užtikrina, kad kiekviena valstybė narė įdiegtų būtinas stebėsenos ir kontrolės sistemas; pabrėžia, kad, priešingai nei visų kitų generalinių direktoratų patikinimo pareiškimai, Ekonomikos ir finansų reikalų GD neužtikrina, kad pagrindinės operacijos atitiktų visas Sąjungos ir nacionalines taisykles galutinio gavėjo ar projekto lygmeniu; daro išvadą, kad Komisijos, kaip Sutarčių sergėtojos, patikinimo pareiškimas, visų pirma dėl Sąjungos finansinių interesų apsaugos ir atskaitomybės mokesčių mokėtojams, turi būti patikimas ir negali likti jokio pagrindo abejoti, kad Komisija vengia atsakomybės teikdama skirtingas atskirų leidimus išduodančių pareigūnų deklaracijas;

Sanglaudos politikos ir EGADP santykis

188. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabas, pateiktas apžvalgoje 01/2023 dėl ES finansavimo pagal sanglaudos politiką ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, kuriose kalbama apie abiejų finansavimo šaltinių papildomumą; visų pirma pažymi, kad 2014–2020 m. laikotarpiu iš Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo jau suteikta maždaug 10 proc. visų viešųjų investicijų sumos visoje 27 šalių Europos Sąjungoje ir kad EGADP dar labiau padidins Sąjungos finansuojamų viešųjų investicijų dalį valstybėse narėse; šiuo atžvilgiu primena Audito Rūmų išvadą, kad Sanglaudos fondo lėšų įsisavinimo lygis 2021 m. buvo išskirtinai žemas, ir tai galima paaiškinti bendru poveikiu, kurį vadovaujančiosioms institucijoms darė vėlyvas BNR ir konkreitiems fondams skirtų reglamentų priėmimas 2021 m. viduryje, REACT-EU programavimas ir kitų neatidėliotųjų priemonių įgyvendinimas;
189. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad valstybėse narėse, kuriose Sąjungos finansuojamų investicijų dalis jau yra didelė, papildomas EGADP finansavimas gali dar labiau padidinti spaudimą valstybių narių gebėjimui išleisti joms prieinamas lėšas; primena, kad EGADP įgyvendinama pagal tiesioginio valdymo principą, o sanglaudos politikos fondai – pagal pasidalijamojo valdymo principą, o tai reiškia, kad Sąjungos ir valstybių narių valdžios institucijų atsakomybė, susijusi su kiekvienu finansavimo šaltiniu, skiriasi; yra susirūpinęs, kad dėl skirtingų įgyvendinimo metodų (EGADP tiesioginis valdymas, o sanglaudos politikai – pasidalijamasis valdymas), paprastesnis EGADP įgyvendinimo metodas gali išstumti sudėtingesnį finansavimą pagal sanglaudos politiką; pažymi, kad tai pakenks vietos ir regionų valdžios institucijų, pilietinės visuomenės organizacijų bei ekonominių ir socialinių partnerių dalyvavimui ES finansavimo srityje; atkreipia dėmesį į riziką, kad kai kurios valstybės narės gali neturėti pakankamai administracinių gebėjimų, kad galėtų susidoroti su lygiagrečių administracinių sistemų našta; pažymi, kad tokia našta administraciniams gebėjimams pastebėta per įvairius Biudžeto kontrolės komiteto klausymus ir komandiruotes; taip pat nerimauja, kad dėl NGEU kai kuriose valstybėse narėse gali kilti noras renacionalizuoti Sąjungos lėšų planavimą, stebėseną ir kontrolę ir iš Sąjungos lygmens perduoti jas nacionalinėms vyriausybėms ir galbūt iš regionų nacionalinėms vyriausybėms; primena išpėjimus, kad EGADP gali prieštarauti teigiamiems per pastaruosius dešimtmečius įgyvendinant sanglaudos politiką pasiektiems regionų įgalėjimo pokyčiams ir kad tai, jog nėra tiesioginių finansinių ryšių tarp Komisijos ir valdymo institucijų, silpnina pagrindinius finansų kontrolės ir biudžeto įvykdymo patvirtinimo aspektus;
190. yra susirūpinęs dėl nereikšmingo EGADP indėlio tarpvalstybinio bendradarbiavimo srityje, visų pirma atsižvelgiant į susijusias Sąjungos finansavimo sumą;
191. pažymi, kad, remiantis Komisijos tarnybų darbiniais dokumentais, 20 valstybių narių savo nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numato tarpvalstybinius projektus, ir pažymi, kad investuojamos sumos kiekvienoje valstybėje narėje labai skiriasi; atkreipia dėmesį į tai, kad 2021 m. planuojamos vidutinės investicijos tarpvalstybiniam projektams valstybėse narėse sudaro tik apie 6 proc. visų EGADP asignavimų; mano, kad per mažai tarpvalstybinių projektų pradėta pagal EGADP, ir yra susirūpinęs dėl nedidelio EGADP indėlio į tarpvalstybinį bendradarbiavimą, ypač atsižvelgiant į susijusio Sąjungos finansavimo sumą; pažymi, kad norint daugiau dėmesio skirti tarpvalstybiniam projektams būtų reikėję daugiau laiko planavimui ir paskatų valstybėms narėms mechanizmui; pabrėžia, kad EGADP atlieka svarbų vaidmenį perorientuojant Sąjungą į energetinę nepriklausomybę ir spartinant energetikos pertvarką; pabrėžia, kad Sąjungai reikia nepriklausomo energijos tiekimo ir atitinkamų investicijų į tarpvalstybinius tinklus, jungiamąsias linijas ir vandenilio projektus; palankiai vertina tai, kad savo 2021 m. sausio mėn. gairėse Komisija pasiūlė suinteresuotoms valstybėms narėms suteikti koordinavimo platformą, kuri padėtų joms rengti tarpvalstybinius projektus; pažymi, kad iš dalies keičiant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/241⁽⁴⁾, kiek tai susiję su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo

(⁴) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

didinimo planų skyriais „REPowerEU“, į jo 27 straipsnį įtrauktas tarpvalstybinio arba daugiašalio aspekto arba reformų ir investicijų poveikio kriterijus; vis dėlto apgailestauja, kad 30 proc. tarpvalstybinių projektų tikslas yra neprivalomas; ragina Komisiją suteikti turimas EGADP paskolas valstybėms narėms, norinčioms investuoti į tarpvalstybinius projektus, kuriais siekiama energetinės nepriklausomybės ir Sąjungos energetikos tinklų pertvarkymo;

192. pabrėžia, kad visa panaikintų EGADP mokėjimų suma turi būti skirta valstybėms narėms, norinčioms investuoti į tarpvalstybinius projektus, kuriais siekiama energetinės nepriklausomybės ir energetikos tinklų pertvarkymo;

Nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų (GAP) vertinimas

193. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą Specialiojoje ataskaitoje Nr. 21/2022 „Komisijos atliktas nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimas – iš esmės tinkamas, bet įgyvendinimo rizikos veiksnių vis dar yra“; pažymi, kad Audito Rūmų vertinimas grindžiamas šešių valstybių narių imtimi: keturių valstybių narių, kurioms skirta daugiausia dotacijų absoliučiais skaičiais, ir dviejų valstybių narių, kurioms skirta daugiausia dotacijų, palyginti su jų 2020 m. bendruoju vidaus produktu; palankiai vertina Audito Rūmų išvadą, kad Komisijos atliktas nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimas apskritai buvo tinkamas, atsižvelgiant į proceso sudėtingumą ir laiko apribojimus, nors taip pat buvo nustatyta nemažai proceso trūkumų ir rizikos sėkmingam EGADP įgyvendinimui; palankiai vertina tai, kad Komisija teikė paramą valstybėms narėms rengiant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus ir paskelbė rekomendacinius dokumentus; pažymi, kad Komisija pritarė beveik visoms Audito Rūmų rekomendacijoms;
194. yra susirūpinęs, kad Audito Rūmai nustatė, jog yra spragų nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose įgyvendinant 2019 ir 2020 m. konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas; pažymi, kad, Audito Rūmų vertinimu, palyginti mažų valstybių narių GAP trūkumų nebuvo, o didesnių valstybių narių GAP buvo didelių trūkumų; yra susirūpinęs, kad Audito Rūmų pastebėtos „derybos“ tariantis dėl GAP lemia nevienodą požiūrį į valstybes nares; taip pat abejoja, ar svarbios konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų dalys, kurių valstybės narės neįgyvendina net su EGADP finansinėmis paskatomis, kada nors apskritai bus įgyvendintos;
195. kritiškai vertina tai, kad Komisija nepaaiškino, kaip mokėjimo dalis yra susijusi su pagrindinių tarpinių ir siektinų reikšmių kiekiu ir dydžiu; yra susirūpinęs, kad šis išmokos dydžio ir pagrindinių tarpinių ir siektinų reikšmių skaičiaus neatitikimas gali paskatinti valstybes nares neteikti galutinio mokėjimo prašymų, nes kai kuriais atvejais jis priklauso nuo palyginti didelio skaičiaus tarpinių ir siektinų reikšmių, ir taip nebaigti visų reformų ir investicijų, dėl kurių susitarta ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, kai jau bus gauta didžiausia jų EGADP įnašo dalis;
196. primena Audito Rūmų išvadą, kad vertindama visus nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus Komisija, nepaisydama Audito Rūmų imtyje nustatytų trūkumų, pagal EGADP atliktų investicijų išlaidų sąmatoms suteikė B reitingą, taip pabrėždama galimas su atitinkamų sumų tikslumu susijusias problemas; pažymi, kad šie trūkumai įvairūs: nuo trūkstamos informacijos apie kai kurias priemones planavimo etape iki pagrindinių prielaidų, kurios nėra visiškai tikėtinos kiekvienai priemonei; pažymi, kad Komisija įvertino bendras numatomas nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų išlaidas remdamasi EGADP reglamento V priede nurodytais kriterijais; pažymi, kad Komisija pareikalavo, jog kiekviena valstybė narė patobulintų savo išlaidų sąmatas ir pateiktų papildomus įrodymus bei pagrindimą, kol išlaidų sąmatos patikimumas ir pagrįstumas bus bent B; pabrėžia, kad konkretus investicijų ir reformų derinys užtikrina, kad būtinos reformos būtų įgyvendinamos laiku, dažnai ankstesniais metais ir jų būtų laikomasi; pabrėžia, kad biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija nekantriai laukia, kol bus užtikrintas visiškas aiškumas dėl tinkamo Sąjungos lėšų naudojimo iki EGADP pabaigos; pabrėžia riziką, kad valstybės narės gali neprašyti paskutinės mokėjimo dalies ir taip gali nevykdyti visų reformų ir investicijų, kai bus gavusios didžiausią dalį visos finansinės paramos pagal EGADP;

197. pabrėžia, kad svarbu jog visos valstybės narės pagal EGADP skirtos lėšos virstų reformomis ir investicijomis, nes tik tokiu atveju biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija gali būti tikra, kad visos lėšos galutinai gavėjams buvo skirtos visapusiškai laikantis papildomumo principo; primena ankstesnėse biudžeto įvykdymo patvirtinimo ataskaitose išsakytą kritiką dėl praktikos, kad kai kurios valstybės narės sistemingai užsisako per daug finansavimo programų pagal pasidalijamojo valdymo principą ir atsiima projektus iš Sąjungos fondų, kai susijusiose išlaidose nustatomi pažeidimai ir (arba) sukčiavimas, tokiu būdu praktiškai išvengdamos Sąjungos tyrimų ir (arba) veiksmingų tolesnių veiksmų ir galimų pataisymų; apgailestauja, kad šių pažeidimų ir galimo sukčiavimo našta yra perkeliama į nacionalinį biudžetą ir atitinkamai valstybių narių mokesčių mokėtojams;

Tarpinių reikšmių apibrėžimas

198. yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų pastabos, kad tam tikroms tarpinėms ir siektinoms reikšmėms trūksta aiškumo; pritaria Audito Rūmų susirūpinimui, kad neturint aiškiai apibrėžtų ir palyginamų tarpinių ir siektinų reikšmių yra rizika, kad šias tarpines ir siektinas reikšmes bus sunku įvertinti, ir susijusi rizika, kad pirminis siektinas tikslas nebus įgyvendintas; pabrėžia, kad taip Komisija turi didelę veiksmų laisvę vertindama, ar aptakiai apibrėžta tarpinė reikšmė ir tikslinė reikšmė buvo įgyvendinta; šiuo atžvilgiu pažymi Audito Rūmų pastabą, kad 395 tarpinė reikšmė Ispanijos prašyme dėl pirmojo mokėjimo nebuvo patenkinamai įvykdyta; susirūpinęs atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad elementas, kuris, Audito Rūmų nuomone, nebuvo įvykdytas, nėra tarpinės reikšmės dalis, bet jis yra priemonės aprašyme; pabrėžia, kad atitiktis tarpinėms ir siektinoms reikšmėms gali būti nustatyta tik remiantis išsamiu vertinimu ir aiškiais kriterijais, o ne politinėmis derybomis; mano, kad reikėtų pasimokyti iš EGADP patirties, kuri turėtų atspindėti standartizuotoje tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių nustatymo metodikoje;
199. pabrėžia, kad atitiktis tarpinėms reikšmėms gali būti nustatyta tik remiantis išsamiu vertinimu ir aiškiais bei nustatytais kriterijais, o ne politinėmis derybomis;
200. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad tarpinės ir siektinos reikšmės dažnai yra grindžiamos produktų ar net išteklių rodikliais, nes taip apribojama galimybė išmatuoti priemonių veiksmingumą, t. y. pateikti tik pasiektus išdirbius, bet ne rezultatus ir galiausiai jų vidutinės trukmės poveikį EGADP nustatytiems Sąjungos politikos tikslams; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad poveikio rodikliai iš esmės yra ilgesnio laikotarpio, todėl gali būti netinkami ribotam EGADP įgyvendinimo laikotarpiui;
201. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad Komisijos GAP vertinimas iš dalies buvo grindžiamas dar net neparengta tvarka; šiuo atžvilgiu pažymi Audito Rūmų išvadą, kad Komisija įtraukė papildomas tarpines reikšmes bei siektinas reikšmes, kurias reikia pasiekti prieš pirmąjį mokėjimą, kad galėtų priimti GAP, ir kad jos vertinimas padėjo pagerinti tarpinių ir siektinų reikšmių kokybę; yra susirūpinęs, kad, neturint deramai veikiančios stebėsenos sistemos prieš pradėdant įgyvendinti GAP, kyla pavojus, kad bus vėluojama atlikti vertinimus ir stebėseną, kaip siekiama tarpinių ir siektinų reikšmių; atkreipia dėmesį į tai, kad atliekant vertinimą atrinktų valstybių narių stebėsenos sistemos ar įgyvendinančiosios institucijos dar nebuvo visiškai įdiegtos tuo metu, kai buvo patvirtinti GAP, o tai taip pat apribojo Komisijos galimybes įvertinti jų administracinius gebėjimus; šiuo atžvilgiu taip pat pažymi Audito Rūmų išvadą, kad A reitingas buvo suteiktas net dėl audito ir kontrolės, kraštutinių priemonių informacijos patikimumo atžvilgiu, nors kelių priemonių dar nebuvo; šiuo atžvilgiu atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad A reitingo suteikimą visiems nacionaliniams GAP šioje srityje iš dalies galima paaiškinti tuo, kad pagal EGADP reglamentą galimas tik A (tinkama) arba C (nepakankama) reitingas, o suteikus C reitingą visas GAP būtų atmestas; primena, kad tinkamos audito ir kontrolės struktūros yra būtina sąlyga siekiant gauti lėšų iš EGADP;
202. remdamasis tiriamųjų žurnalistų pranešimais pažymi, kad rengdamos GAP kelios valstybės narės kliovėsi konsultacinių įmonių ekspertinėmis žiniomis ir kad šios įmonės savo ruožtu siūlo paslaugas, kad padėtų potencialiems finansinės paramos iš EGADP gavėjams šiose valstybėse narėse;

Rekomendacijos

203. tvirtai pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;
204. ragina Audito Rūmus:
- a) parengti veiksmingą metodiką, kaip sudaryti tarpinių ir siektinų reikšmių imtį, tuo atveju, jei jie nuspręstų iš naujo įvertinti Komisijos atliktą vertinimą, nes jie neturės išteklių patikrinti visų būsimų mokėjimų prašymų visas tarpines ir visas siektinas reikšmes; mano, kad taikant šią metodiką turėtų būti veiksmingai nustatytos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės, kurių neįvykdymo rizika yra didesnė ir (arba) kurios yra svarbesnės siekiant prisidėti prie bendros galutinių nustatytų tikslų sėkmės; ragina Audito Rūmus, atliekant Komisijos atlikto tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo auditą, įtraukti jų įgyvendinimo dokumentų audito seką;
205. ragina Komisiją:
- a) visiems mokėjimams (2021 m. ir visą EGADP paramos įgyvendinimo laikotarpį) parengti visų galutinių EGADP finansavimo gavėjų ir projektų sąrašą, su kuriuo galėtų susipažinti auditoriai ir biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucijai ir suteikti Audito Rūmams visapusišką prieigą prie IT priemonės „Fenix“;
  - b) imtis veiksmų, kad būtų įgyvendinta nauja valstybių narių pareiga paskelbti 100 galutinių gavėjų, gaunančių didžiausią EGADP finansavimo sumą, ir imtis visų tinkamų priemonių, jei valstybės narės tinkamai neįgyvendintų šios nuostatos;
  - c) kartu su valstybėmis narėmis nurodyti tikslų visų socialinių programų ir paramos priemonių, įgyvendinamų valstybėse narėse naudojant EGADP lėšas, pavadinimus; todėl reikalauja nurodyti EGADP lėšų dalį šiose programose ir tiksliai nurodyti išmokas, kurios proporcingai pakeistos EGADP lėšomis nacionalinei nedarbo, sveikatos ir ilgalaikės priežiūros apsaugai;
  - d) paaiškinti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo sistemos pagrindimą ir logiką pagal EGADP reglamentą ir Komisijos metodiką, pagal kurią nustatomas mokėjimų sustabdymas pagal EGADP reglamentą, ir apsvaistyti galimybę pateikti papildomas apibrėžtis, kad būtų sumažintas jose esančių subjektyvių aspektų poveikis;
  - e) įvertinti, kaip valstybės narės įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nustatytas teisinės valstybės tarpines reikšmes, remiantis išsamiu vertinimu, aiškiais ir nustatytais kriterijais ir visapusiškai laikantis ESTT praktikos, atsižvelgiant ne tik į oficialų reformų teisės aktų priėmimą, bet ir į jų teisinį bei praktinį taikymą, o ne į politines derybas;
  - f) taikyti skaidresnę skyrimo procedūrą visoms pareigoms, visų pirma vadovaujamos pareigoms, ir aiškiau apibrėžti esamą skyrimo procedūrą, kuri yra nepakankamai skaidri ir atskaitinga;
  - g) nepatvirtinti jokio mokėjimo prašymo, kol nebus visiškai pasiektos visos teisinės valstybės principo taikymo tarpinės reikšmės;
  - h) padėti valstybėms narėms didinti jų administracinius gebėjimus valdyti lygiagrečiai EGADP ir sanglaudos fondo įgyvendinimo administracines sistemas ir padėti joms sumažinti nereikalingą administracinę našą, supaprastinti konkursus ir teikti tikslingesnę informaciją, taip sudarant palankesnes sąlygas MVĮ ir savarankiškai dirbantiems asmenims gauti finansavimą;
  - i) kartu su Europolu, Europos prokuratūra, OLAF ir kitais atitinkamais subjektais budriau stebėti, ar nėra ar nėra piktnaudžiavimo, sukčiavimo ir organizuoto nusikalstamumo, susijusių su EGADP lėšomis, požymių, ir, kaip numatyta atitinkamuose reglamentuose, pranešti apie įtarimus dėl su EGADP susijusio sukčiavimo Komisijai per Pažeidimų valdymo sistemą ir Europos prokuratūrai;

- j) aiškiai nurodyti, kad visi projektai ir priemonės, finansuojami iš bet kurios valstybių narių, dalyvaujančių tvirtesniame bendradarbiavime pagal Tarybos reglamentą (ES) 2017/1939 ⁽⁷⁾, nacionalinio GAP, turi būti laikomi finansuojamais Sąjungos lėšomis iš EGADP, todėl jie patenka į Europos prokuratūros priežiūros sritį;
- k) ragina, visų pirma atsižvelgiant į vidaus auditoriaus rizikos vertinimą, kuris naudojamas kaip pagrindas planuojant auditą, dėl novatoriško EGADP pobūdžio ir didelės finansinės rizikos, EGADP įgyvendinimą ir toliau aiškiai įtraukti į audito planus;
- l) įvertinti procedūrą, susijusią su konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų Europos semestre ir EGADP vykdymo užtikrinimu ir, kai būtina, pasiūlyti naujas priemones vykdymui užtikrinti, atsižvelgiant į tai, kad kai kurios valstybės GAP atsižvelgė į visas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, o kai kurios (didesnės) valstybės narės atsižvelgė ne į visas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas;
- m) aiškiai atskirti biudžete numatytus ir pasiektus rezultatus, kai informuojama apie EGADP apskritai, ir konkrečiau, kai tai susiję su EGADP rezultatų suvestine, kad plačioji visuomenė būtų tinkamai informuota ir būtų išvengta nesusipratimų;
- n) geriau skelbti, be kita ko, EGADP rezultatų suvestinėje, sumas, kurias Sąjunga pasiskolino EGADP finansuoti, ir palūkanas, kurias teko mokėti už pasiskolintas sumas, taip pat palūkanų sumas, kurias valstybės narės sumokėjo Komisijai už joms pagal EGADP suteiktas paskolas;
- o) 2023 m. atlikti nacionalinių išlaidų analizę palyginant tų valstybių narių, kurios gavo didžiausią EGADP paramos dalį, išlaidas ir investicijas nacionaliniuose biudžetuose prieš sudarant galimybę naudotis EGADP finansavimu ir po to, kad būtų nustatyta, ar EGADP finansavimas buvo skirtas ne investicijoms, bet pakeitė periodines nacionalines išlaidas, kartu pripažįstant, kad buvo išvengta didelio ekonominio nuosmukio po COVID-19 pandemijos;
- p) informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją, kam valstybės narės, gavusios išankstinį EGADP finansavimą, kurio dar negalima paskirstyti investicijoms, panaudojo gautas lėšas;
- q) priimti tik tarpines ir siektinas reikšmes, dėl kurių yra gauti dokumentai, patvirtinantys jų įgyvendinimą, o ne tik valstybių narių pareiškimai, ir užtikrinti, kad būtų registruojama pakankama audito seka, apimanti visus elementus, kurie laikomi svarbiais tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo procese;
- r) įdiegti patikimą *ex ante* ir *ex post* sistemą, kad būtų galima patikrinti, ar visos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra iš tikrųjų įgyvendintos ir dokumentuotos, įskaitant pakankamą audito seką, kurioje užfiksuotas tarpinių reikšmių vertinimas, ypatingą dėmesį skiriant vertinimui, ar buvo laikomasi reikšmingos žalos nedarymo principo, taip pat siekiant pagrįsti investicijų, kuriomis prisidedama prie žaliųjų ir skaitmeninių tikslų pagal EGADP, rezultatus;
- s) persvarstyti Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato patikinimo pareiškimo formuluotę ir išplėsti jos taikymo sritį, įtraukiant EGADP finansuojamų priemonių atitiktį Sąjungos ir nacionalinėms taisyklėms vėlesniais metais, atsižvelgiant į Komisijos pateiktą nepatenkinamą pagrindimą ir į jos, kaip Sutarčių sergėtojos, ginančios Sąjungos finansinius interesus, atsakomybę;
- t) atidžiai stebėti tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių, visų pirma susijusių su auditu, stebėseną ir kontrolę, įgyvendinimą;
- u) įvertinti ne tik valstybių narių audito ir kontrolės priemonių pagal EGADP reglamento 22 straipsnį struktūrą, bet ir faktinį veikimą, kartu nustatant sritis, kurias būtų galima patobulinti arba padaryti veiksmingesnes;
- v) paaiškinti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, kokia metodika buvo taikyta sutartims mokėjimo profiliams pasiekti, visų pirma, kaip pagrindinių tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių skaičius ir dydis susijęs su kiekvienos mokėjimo dalies dydžiu;
- w) iš naujo atlikti Audito Rūmų mokėjimo profilių analizę iš specialiosios ataskaitos 21/2022 visų valstybių narių visiems mokėjimo profiliams ir pateikti ataskaitą biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, kaip kiekvienas mokėjimo prašymas susijęs su kiekvienos valstybės narės įgyvendintinų tarpinių ir siektinų reikšmių skaičiumi, bei pasiūlyti priemones, kuriomis būtų galima užtikrinti, kad visos tarpinės ir siektinos reikšmės būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio 31 d.;

⁽⁷⁾ 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

- x) spręsti riziką ir problemas, kylančias dėl lygiagrečios sanglaudos politikos ir EGADP įgyvendinimo, visų pirma susijusias su vietos, regionų, ekonominių ir socialinių partnerių bei pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimu, dėl kurio EGADP gali būti lengviau įsisavinamos nei sanglaudos fondo lėšos, daugiau dėmesio skiriant šių subjektų įtraukimui į EGADP taikant bendro valdymo metodą, kuriuo taip pat siekiama stiprinti EGADP ir sanglaudos papildomumą;
- y) primygtinai raginti valstybes nares siekti iš dalies pakeisti savo GAP, kad į jų investicijas būtų įtraukti tarpvalstybiniai projektai ir kad apskritai būtų labiau akcentuojami tokie išties europiniai projektai; primena, kad tarpvalstybiniais projektais turėtų būti šalinamos esamos kliūtys energijos perdavimo, skirstymo ir saugojimo srityse, taip suteikiant Sąjungai pridėtinę vertę; tvirtinti tik tuos valstybių narių „REPowerEU“ skyrius, kuriuose bent 30 proc. finansavimo skiriama projektams, turintiems tarpvalstybinį ar daugiašalį aspektą ar poveikį, kaip susitarta derybose dėl „REPowerEU“, ir apie tai pranešti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai;
- z) užtikrinti, kad visą negrąžintų paskolų ir panaikintų mokėjimų sumą būtų galima panaudoti, pvz., tarpvalstybiniais projektams, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama energijos vartojimo efektyvumo didinimui ir energetikos pertvarkai spartinti; primygtinai ragina Komisiją skatinti ir remti valstybes nares, kad jos plėtotų tarpvalstybinius projektus, visų pirma susijusius su energetiniu nepriklausomumu, ir leisti valstybėms narėms prašyti paskolos iš negrąžintų paskolų ir panaikintų mokėjimų tarpvalstybiniais energetikos projektams finansuoti; ragina Komisiją teikti Parlamentui ir Tarybai ataskaitas apie įgyvendinimo pažangą, sustabdytus ir panaikintus mokėjimus ir paskolų prašymus;
- aa) prirėkus stiprinti savo sistemos auditus valstybėse narėse kiekvienai vidaus kontrolės sistemai (decentralizuotų arba įgyvendinimo metodų atveju) ir užtikrinti pagrįstą atskirų viešųjų pirkimų bylų testų skaičių, kad būtų užtikrintas praktinis vidaus kontrolės sistemų veiksmingumas;
- ab) užtikrinti, kad valstybių narių audito ir kontrolės sistemos apimtų patikrinimą, ar nėra dvigubo finansavimo iš NGEU, kaimo plėtros ir sanglaudos programų, ir atliekant sistemų patikrinimus užtikrinti tinkamą jų veikimą; taip pat ragina Komisiją patikrinti, ar nėra vykdomas dvigubas finansavimas, atliekant rizika pagrįstus visų mokėjimų galutiniams gavėjams pagal šias programas patikrinimus;
- ac) užtikrinti, kad būtų garantuotas valstybių narių galutinių paramos gavėjų duomenų saugyklų patikimumas, visų pirma jų vientisumo ir išsamumo atžvilgiu, siekiant užtikrinti, kad nustatius su galutiniais paramos gavėjais susijusių pažeidimų būtų galima imtis tinkamų tolesnių Sąjungos lygmens veiksmų;
- ad) pateikti ataskaitą biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, kokių veiksmų Komisija ėmėsi, kad neutralizuotų galimą interesų konfliktą valstybėse narėse ir Sąjungos lygmeniu, visų pirma dėl konsultantų dalyvavimo;
- ae) pateikti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai išsamią ataskaitą apie reformas, kurias valstybės narės įgyvendino dar prieš išmokant išmokas, ir apie privalomas priemones, kurių jos ėmėsi, kad pritaikytų nacionalinę teisę prie naujų Sąjungos direktyvų kaip tarpinių reikšmių arba siektinų reikšmių nacionaliniuose ekonomikos gavinimo ir atsparumo didinimo planuose.